

ปฏิบัติการ
ปลูกผัก
สวนครัว
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ปฏิบัติการ
ปลูกผัก
สวนครัว
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

คำนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงสำคัญของโลก สันค้ำอุปโมคบริโภค ได้รับผลกระทบอย่างมาก ค่าครองชีพสูงขึ้น และวิกฤตภัยธรรมชาติที่ทั่วโลกและประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนในระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง อย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการและพัฒนาตนเอง สู้ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง คนในชุมชนมีงาน มีอาชีพ มีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการทำงาน พัฒนาด้านต่าง ๆ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ร่วมกัน ขับเคลื่อนงานพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น Change for Good

ระยะเวลากว่า ๔ ปีที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน ได้น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” มาต่อยอด และขยายผลสู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง (Plant for Good) โดยใน พ.ศ. ๒๕๖๗ กรมการพัฒนาชุมชนได้ขับเคลื่อนภารกิจสำคัญของกระทรวงมหาดไทยและกรมการพัฒนาชุมชน โดยกำหนดประเด็น เน้นย้ำในการสร้างความมั่นคงทางอาหารรายไตรมาส เพื่อให้ทุกจังหวัดขับเคลื่อน และขยายผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิด ความต่อเนื่องคือพลัง

สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างกระแสและรณรงค์การดำเนินกิจกรรมผ่าน “ผู้นำต้นแบบ ตัวอย่างที่เห็นจริง” ร่วมกับทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน และ ๗ ภาคีเครือข่ายเป็นกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการสู่ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน สร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น และถอดรหัสการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนทุกครัวเรือนทั่วประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการลดรายจ่าย และสร้างรายได้ ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ สู่การบรรลุเป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกกระดับโภชนาการ ส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืนขององค์กรสหประชาชาติ

เอกสารเล่มนี้ เป็นรายงานสรุปผลการดำเนินงานฯ ที่ได้รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งคณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเกิดประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในการใช้ประโยชน์สำหรับการพัฒนาในระดับพื้นที่ และเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่และขยายผลการขับเคลื่อน “การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

กรมการพัฒนาชุมชน

กันยายน ๒๕๖๗

สารบัญ

CONTENTS

๒	คำนำ
๗	เจ้าพนักงานพัฒนา
๑๐	๑. เกริ่นนำ : จุดเริ่มต้น
๒๔	๒. โครงการปลูกผักสวนครัว ระยะที่ ๑ (๑ เม.ย. - ๓๐ มิ.ย. ๖๓)
๔๖	๓. โครงการปลูกผักสวนครัว ระยะที่ ๒ (๑ ก.ค. - ๕ ธ.ค. ๖๓)
๖๒	๔. โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (๑ ก.พ. - ๓๑ พ.ค. ๖๔)
๙๒	๕. โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) (พ.ค. ๒๕๖๔)
๑๑๒	๖. โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) (พ.ค. ๒๕๖๖)
๑๒๔	๗. โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) (พ.ค. ๒๕๖๗)

“...การปลูกพืชนั้น เป็นการปลูกพืชและแบ่งปันกันกิน
รู้จักการแบ่งปัน ความสามัคคีในชุมชนก็เกิดตามมา
ชุมชนเราจึงไม่ใช่สารเคมี...”

“เจ้าฟ้านักพัฒนา”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกริสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิริยพัฒน์
รัฐสีมาคุณาการปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

กระแสพระราชดำริสของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจเพื่อทอดพระเนตรความก้าวหน้าของโครงการในพระราชดำริพร้อมทอดพระเนตรความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะขององค์การ

บริหารส่วนตำบลโก่งธนู พระราชทานพระราโชวาทแก่ทีมงานองค์การบริหารส่วนตำบลโก่งธนู และสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” ณ พื้นที่ตำบลโก่งธนู อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒

“ทูตพิเศษด้านการขจัดความอดอยากหิวโหย” (FAO Special Goodwill Ambassador for Zero Hunger for Asia and the Pacific) ประจำปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗

FAO ทูลเกล้าฯ ถวายตำแหน่ง
ทูตพิเศษด้านการขจัดความอดอยาก
หิวโหย (FAO Special Goodwill
Ambassador for Zero Hunger for Asia
and the Pacific) ประจำปี ๒๕๖๕-
๒๕๖๗ แต่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี และยกย่องการ
ทรงงานช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
ความหิวโหยของผู้ยากไร้ในไทยและ
ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก เมื่อวันที่ ๒๖

กรกฎาคม ๒๕๖๕ นาย Qu Dongyu
ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอาหารและ
เกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้ส่ง
หนังสืออย่างเป็นทางการผ่านรองนายกรัฐมนตรี
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง การ
ถวายตำแหน่ง “ทูตพิเศษด้านการขจัด
ความอดอยากหิวโหย (FAO Special
Goodwill Ambassador for Zero Hunger
for Asia and the Pacific)” แต่สมเด็จพระ

พระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประจำปี ๒๕๖๕-๒๕๖๗ และ FAO ได้ ยกย่องการทรงงานของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และ แก้ไขปัญหาความหิวโหยของผู้ยากไร้ ในไทยและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมา โดยตลอด รวมทั้งทรงสนับสนุนงาน ด้านการปรับเปลี่ยน พลิกโฉมระบบ อาหารและเกษตร (Agri-food systems transformation) ของ FAO เพื่อนำไปสู่ การพัฒนา การผลิตที่ดีขึ้น โภชนาการ

ที่ดีขึ้น สิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น และชีวิตที่ดี ยิ่งขึ้นของทุกคน (Better production, Better nutrition, Better environment, Better life) สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงรับการทูลเกล้า ทูลกระหม่อมถวายตำแหน่งทูตพิเศษ โครงการขจัดความหิวโหย (FAO Special Goodwill Ambassador for Zero Hunger) ขององค์การอาหารและเกษตรแห่ง สหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙

ทรินน่า

จุดเริ่มต้น

โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” และโครงการ “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืช
จักรพันธ์เพ็ญศิริ มูลนิธิชัยพัฒนา
ชักชวนราษฎรตำบลโก่งธนู อำเภอ
เมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เข้าร่วม
โครงการพระราชดำริของสมเด็จพระ
กนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผัก
กินเอง” ประชาชนตำบลโก่งธนูได้รับ

พระราชทานแนวทางการดำเนินชีวิต
แบบเศรษฐกิจพอเพียง ทรงพระเมตตา
พระราชทานพันธุ์ผักสวนครัวทั้งหมด
๑๐ ชนิด แจกจ่ายให้กับประชาชน
ได้ปลูกทุกครัวเรือนภายในเขตตำบล
โก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี
นับเป็น “ถู่ยังชีพ” ตลอดชีวิตที่ทำให้
พี่น้องประชาชนในตำบลโก่งธนู มีความ
มั่นคงทางอาหารทุกวัน อย่างต่อเนื่อง
มาโดยตลอด อีกทั้งทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ทุกหลังคาเรือนภายใน
ตำบลโก่งธนู ทั้ง ๑,๓๒๐ ครัวเรือน

เข้าร่วมเป็นสมาชิก โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” โดยเข้าร่วมเป็นชุมชนเครือข่ายของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ มูลนิธิชัยพัฒนา เมื่อปี ๒๕๖๐ และในปี ๒๕๖๒ ทรงพระราชทานกิ่งไม้ผล จำนวน ๑,๘๗๕ ต้น ๔๑ สายพันธุ์ เพื่อปลูกสองข้างทาง ณ สายทางทุ่งดอนช้าง หมู่ที่ ๕ - ๖ ตำบลโก้งธนู อำเภอมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร (๑,๕๐๐ เมตร) บริเวณรอบหนองน้ำสาธารณประโยชน์ (หนองทาก หมู่ที่ ๒ บ้านตาบ) ความยาวโดยรอบ ๒,๒๐๐ เมตร รวมถึงข้างทางถนนสาธารณประโยชน์ภายในหมู่บ้านทั้ง ๑๔ หมู่บ้าน และภายในบริเวณบ้านประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” โดยดำเนินการเริ่มปลูกต้นแรกเมื่อวันพุธที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ โดยนายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

*“อยู่อย่างพร้อม”
ได้รับพระบารมี
ภายใต้โครงการ
“บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง”
และ โครงการ
“ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน”*

ทั้งนี้ ประชาชนตำบลโก่งธนู ขยายผลต่อยอด ปลูกผักกินเอง โดย บำรุงดินและพืชผักด้วยการใช้ปุ๋ยหมัก ที่เกิดจากการบริหารจัดการขยะเปียก ครั้วเรือน โดยใช้ “ถังขยะเปียกลด โลกร้อน” เก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อปลูก ต่อเนื่อง สร้างความมั่นคงทางอาหารใน พื้นที่ตลอดเวลา อีกทั้งแบ่งเมล็ดพันธุ์ เพื่อนำเข้าสำรองไว้ที่คลังเมล็ดพันธุ์

ภายในหมู่บ้านแปรรูปผลผลิตในครั้วเรือน เพื่อเก็บไว้ในยามเกิดภัยพิบัติไว้ด้วย วิธีพอเพียง ประชาชนอยู่รอด พอเพียง ยั่งยืน เสมือนมีถุงยังชีพตลอดชีวิต ทุกหลังคาเรือน ร่วมเย็นเป็นสุข มีความ มั่นคงทางอาหาร “อยู่อย่างพร้อม” ได้ร่วม พระบารมี ภายใต้โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” และโครงการ “ทางนี้ มีผล ผู้คนรักกัน”

*แบ่งเมล็ดพันธุ์ เพื่อนำเข้าสำรองไว้ที่คลังเมล็ดพันธุ์
ภายในหมู่บ้าน แปรรูปผลผลิตในครั้วเรือน
เพื่อเก็บไว้ในยามเกิดภัยพิบัติ*

ยกย่อง “โก่งธนูโมเดล”

ต้นแบบการพัฒนาชุมชน

สู่ความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

กรมการพัฒนาชุมชน

ได้ถอดบทเรียนความสำเร็จของโก่งธนูโมเดล อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งมา ภายใต้โครงการบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง และทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน ซึ่งเป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถอดบทเรียนส่งต่อให้ทุกจังหวัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนตามความเหมาะสม สอดคล้องกับภูมิสังคม

ตำบลโก่งธนู

มีกิจกรรมสร้างความมั่นคงทางอาหารที่โดดเด่นเป็นโมเดล คือโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ มูลนิธิชัยพัฒนา ชักชวนราษฎรตำบลโก่งธนู อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ส่งเสริมให้ประชาชนทุกครัวเรือนปลูกผักกินเอง ทุกวันที่บ้านของตน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมการปลูกผัก โดยได้พระราชทานเมล็ดพันธุ์ของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

แก่ราษฎรตำบลโก้งธนู ให้ปลูกกินเองในครัวเรือน หากเหลือกินแล้วก็สามารถจำหน่าย เพื่อเป็นรายได้เสริม รวมทั้งสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์เพื่อปลูกต่อเนื่อง และทุกสัปดาห์ มีกิจกรรมเอามื้อสามัคคี โดยมีอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก (ออลท.) ดำเนินการ ปลูกผักและดูแลแปลงผักในพื้นที่สาธารณะของตำบล

ทีมงานโก้งธนูพลัง “บวร Change For Good”

เน้นการทำงานเป็นระบบทีมงาน ไม่เน้นทำงานเก่งคนเดียว เน้นทีมงาน อันตรงพลังพร้อมจะเปลี่ยนแปลง พร้อมจะทำงาน ทุกงานที่ทำแล้วเกิด ประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนตำบล โก้งธนู ในเรื่องการสร้างความมั่นคง

ทางอาหาร ยึดแนวทางสร้างความมั่นคง ตลอดเวลา “อยู่อย่างพร้อม” เสมอ ในทุกวัน โดยพึ่งพาตนเอง ไม่พึ่งพา งบประมาณทางราชการ หากราชการ ไม่ช่วยเราต้องรอด ยึดหลักทรงงาน ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ “เข้าใจ เข้าถึง

พัฒนา” สร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้ นำต้องทำเป็นตัวอย่าง ผู้นำต้องทำก่อน แล้วไปชักชวนคนในชุมชนให้มีความเชื่อ ในเรื่องเดียวกันก่อน ให้เห็นความสำคัญ ของการสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร มีความเชื่อตรงกันแล้วจะทำให้ทุก หลังคาเรือนพร้อมทำตามผู้นำเพราะมี ความเชื่อที่เหมือนกันพัฒนาคนสร้างคน ในชุมชนให้มีความเป็นผู้นำ พร้อมทั้งจะ นำตนเอง นำครอบครัวตนเอง และ พร้อมใจกันเป็นผู้นำความเปลี่ยนแปลง นำความเจริญ อันเป็นประโยชน์และ ความสุขมาสู่ชุมชน “การปลูกต้นไม้ ในใจคน” พัฒนาให้คนทุกคนตระหนักรู้

เห็นคุณค่าเห็นประโยชน์คืออะไร จำเป็น ต่อชีวิตอย่างไร เมื่อทุกคนพัฒนาตนเอง จนสามารถทำให้ครัวเรือนตนเองเข้มแข็ง และมีการปลูกจิตสำนึกสาธารณะตระหนัก รับผิดชอบต่อส่วนรวม ต่อชุมชน เสมือน ชุมชนคือครอบครัวใหญ่ของเรา ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาผู้นำ ให้ผู้นำ ทำเป็นแบบอย่าง “ผู้นำทำก่อน” แล้วไป ชักชวนพัฒนาความรู้คนในชุมชนให้เห็น คุณค่าและทำตามในลักษณะ “ครูพาทำ” ดังนั้น ผู้นำก่อนที่จะเป็น “ครู” ได้นั้น ต้องพัฒนาที่ตัวผู้นำ ให้ได้ทำงานสำเร็จ ก่อน จึงนำประสบการณ์ไปขยายผล ต่อยอดคนในชุมชนได้เป็นสำคัญ

“อยู่อย่างพร้อม” ไต่ร่มพระบารมี

กระทรวงมหาดไทย น้อมนำแนวพระราชดำริฯ
ขับเคลื่อนนโยบายตอบสนองเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
(Sustainable Development Goals – SDGs)
เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ ๒ (Zero Hunger)
ขจัดความหิวโหย สร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร
ยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรแบบยั่งยืน
ภายใต้แนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อน”

“พวกเราเชื่อในหลักการทรงงาน
ของในหลวงรัชกาลที่ ๙ “กษัตริย์
นักพัฒนา” มาเป็นแนวทางการดำเนิน
งาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล เป็น
ธรรมและมีภูมิคุ้มกัน สู้กับทุกวิกฤต
จากภายนอก โดยส่งเสริมสนับสนุน
ให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งจาก
ภายในก่อน ให้พึ่งพาตนเองให้ได้ก่อน
กระทรวงมหาดไทยจึงได้รณรงค์ทั้ง

ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้และการทำเกษตรตามหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” และยังมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ยิ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงสอนไว้ และพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นความจำเป็นที่ทุกครอบครัวต้องทำ”

“ในช่วงวิกฤตการณ์โควิด ๑๙ จะไปไหนมาไหนก็ยาก จะไปซื้อผักในตลาดก็ลำบาก

ยามวิกฤตเรายึดหลักในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง เราก็จะสามารถเอาตัวรอดได้เราช่วยกันในการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับครอบครัว ด้วยการปลูกพืชผักสวนครัว ๑๐ - ๓๐ ชนิด จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อนปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูกช่วยให้เราประหยัด ลดรายจ่ายไปในตัว

“ในส่วนระยะยาวต่อไป จะเชิญชวนให้แต่ละชุมชน
แต่ละหมู่บ้าน ตำบลรวมตัวกัน เอาผลิตผลจากครัวเรือน
จากที่สร้างความมั่นคงทางอาหารประจำครัวเรือน
ให้กลายเป็นความมั่นคงทางด้านอาหารประจำอำเภอ
ประจำจังหวัด และสามารถรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ
ที่จะทำให้โลกนี้ขาดแคลนอาหาร
ให้ประชาชนมีกินมีใช้ได้อย่างยั่งยืน”

มีอาหารสะอาด ปลอดภัยจาก
การบริโภคผักปลอดสารพิษ ทำให้เกิด
ความรักความสามัคคีในครอบครัว ไม่
จำเป็นต้องมีที่เยอะก็ปลูกได้ ใจเราต้อง
เห็นความสำคัญก่อน ทุกคนปลูกได้ อยู่
ที่ใจ”

“ในส่วนระยะยาวต่อไป จะเชิญ
ชวนให้แต่ละชุมชน แต่ละหมู่บ้าน ตำบล
รวมตัวกัน เอาผลิตผลจากครัวเรือน
จากที่สร้างความมั่นคงทางอาหารประจำ

ครัวเรือน ให้กลายเป็นความมั่นคง
ทางด้านอาหารประจำอำเภอ ประจำ
จังหวัด และสามารถรองรับสถานการณ์
ต่าง ๆ ที่จะทำให้โลกนี้ขาดแคลนอาหาร
ให้ประชาชนมีกินมีใช้ได้อย่างยั่งยืน”

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

สืบสาน รักษา และต่อยอด การน้อมนำหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง และแนวพระราชดำริของ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ภายใต้แนวคิด
“ความต่อเนื่องคือพลัง สร้างความมั่นคงทางอาหาร
สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน การท่องเที่ยวที่เป็นเส้นเลือดสำคัญได้รับผลกระทบ ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวต้องปิดตัว สินค้าอุปโภค บริโภค ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง หลายบริษัทต้องปิดกิจการ ประกอบกับความตื่นตระหนกของผู้คน

ที่เกรงว่าสินค้าอุปโภคบริโภคจะขาดแคลน ดังปรากฏการณ์ประชาชนแย่งกันซื้อของในห้างสรรพสินค้าเพื่อไปกักตุน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นทางออกสำหรับวิกฤตโรคระบาด และปัญหาภัยแล้งที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้า

เจ้าอยู่หัว ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ในการ “สืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน พร้อมทั้งน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ผ่านการรณรงค์ให้มีการปลุกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้ โดยครั้งที่ ๑ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และได้มีการขยายผลสร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้และ

เสริมสร้างความรักความสามัคคีและความเกื้อกูลของคนในชุมชน มีเป้าหมายดำเนินการทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือน ในระยะที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม – ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ เพื่อเป็นการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานโครงการปลุกผักสวนครัว สร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความยั่งยืน “กรมการพัฒนาชุมชน” ได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก (อถล.) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน “น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” รอบ ๒ ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ และดำเนินการปฏิบัติการปลุกผักสวนครัวรอบ ๒ ต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ผ่านการรณรงค์ปลุกผักสวนครัว สมุนไพรกระชาย – ฟาทะลายโจร

ระยะเวลากว่า ๔ ปีที่ผ่านมา

กรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” และ “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” มาต่อยอดและขยายผลสู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง (Plant for Good) ภายใต้แนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อน” สร้างกระแสและรณรงค์การดำเนินกิจกรรมผ่าน “ผู้นำต้นแบบ ตัวอย่างที่เห็นจริง” ร่วมกับทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน และ ๗ ภาควิชาเครือข่ายเป็นกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการ สู่ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน สร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็นและถอดรหัสการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน โดยมีกิจกรรมที่รณรงค์ขับเคลื่อนดำเนินการ ประกอบด้วย

“จะพัฒนาใครเขา
ต้องพัฒนาเราก่อน”

กิจกรรมครัวเรือนปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร และไม้ผล ๑๐ - ๓๐ ชนิด การจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน เลี้ยง สัตว์/ประมง จัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ และต้นกล้า ขยายผลผลิต เมล็ดพันธุ์ พระราชทานถั่วฝักยาวสีม่วงสิรินธร เบอร์ ๑ ส่งเสริมกิจกรรมพื้นที่ว่างสร้าง อาหาร๑หมู่บ้าน๑ทางนี้มีผลผู้คนรักกัน การณรงค์ปลูกผักสวนครัว ๑๐ ชนิด ณ ที่ว่าการอำเภอ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ ในการสร้างทักษะวิถีชีวิตใหม่ เยาวชน ไทยสร้างอาหารเป็น ในแหล่งเรียนรู้ อาทิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน และ ศาสนสถานตามหลัก “บวร” (บ้าน วัด ราชการ โรงเรียน) “บรม” (บ้าน ราชการ โรงเรียน มัสยิด) “ครบ” (คริสจักร ราชการ โรงเรียน บ้าน) กิจกรรมถอดรหัส การพัฒนา โมเดลต้นแบบระดับอำเภอ

ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่าง ยั่งยืน และกิจกรรมอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนทุกครัวเรือน ทั่วประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการลดรายจ่ายสร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม อาชีพพรอดพ้นวิกฤตสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิด สู่การ บรรลุเป้าประสงค์ที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกกระดับ โภชนาการ ส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติ ตอบสนอง เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustain- able Development Goals – SDGs)

๒

โครงการปลูกผักสวนครัว ระยะที่ ๑ (๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓)

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน

*ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
(ระยะที่ ๑ : ๑ เมษายน – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓)
โดยกรมการพัฒนาชุมชน*

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก มีผู้ป่วยกระจายไป ๑๑๘ ประเทศ มีผู้ป่วยเพิ่มกว่าแสนชีวิต ผลกระทบของโควิด ๑๙ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน การท่องเที่ยวที่เป็นเส้นเลือดสำคัญได้รับผลกระทบ ธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยวต้องปิดตัว สินค้าอุปโภคบริโภคได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง หลายบริษัทต้องปิดกิจการ ประกอบกับความตื่นตระหนกของผู้คนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภคบริโภคจะขาดแคลน ดังปรากฏการณ์ประชาชนแย่งกันซื้อของในห้างสรรพสินค้าเพื่อไปกักตุน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๙ พระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ซึ่งจะเป็นทางออกสำหรับวิกฤตโรคระบาดและปัญหาภัยแล้ง ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้แปลงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครอบครัวและชุมชน โดยเน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้ ด้วยมุ่งหวังให้ชุมชนและครัวเรือนในท้องถิ่นได้บรรลุวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑

เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ให้ระดับครัวเรือน และลดรายจ่าย
ในการดำรงชีวิตของประชาชน

๒

เพื่อสร้างรายได้ระยะสั้นทั้งใน
ระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ
ในท้องถิ่น

ด้วยมีเป้าหมายที่จะดำเนินการ
ทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย
ให้รับรู้และเกิดการมีส่วนร่วมในการ
สร้างความมั่นคงทางอาหาร ในช่วง
ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ ๑
เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ โดย
ผ่านการขับเคลื่อนจาก ๕ กิจกรรม
หลัก ดังนี้

กิจกรรมที่ ๑

จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

เริ่มต้นจากการให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน ตั้งแต่พัฒนาการจังหวัด/หัวหน้ากลุ่ม/หัวหน้าฝ่าย/พัฒนาการอำเภอจนถึงพัฒนาการลงมือปลูกผักสวนครัวในพื้นที่อยู่อาศัยของตนเองอย่างน้อย ๕ ชนิด เพื่อ

เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมให้ประชาชน โดยให้มีการรายงานและติดตามผลการปฏิบัติงานรายบุคคล ภายในวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๖๓

กิจกรรมที่ ๒

ผู้นำต้องทำก่อน

เมื่อเจ้าหน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชนได้เริ่มต้นลงมือปลูกผักสวนครัวของตนเองกันแล้ว ก็จะต้องมีการขยายผลสู่เป้าหมายต่อไป ซึ่งจำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นไปที่ผู้นำส่วนราชการในท้องถิ่น และผู้นำชุมชนในท้องถิ่น โดยบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วก็จะเป็นผู้ที่เชื่อมโยงอยู่ระหว่างส่วนราชการกับชุมชนในท้องถิ่นอยู่โดยปกติ และปัจจัยแห่งความ

สำเร็จของแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกพืชผักสวนครัวฯ ในครั้งนี้ คือ ผู้นำในท้องถิ่นต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำเหล่านี้เข้าร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแสและกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว โดยแบ่งกลุ่มผู้นำต้นแบบออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๑ คือ

กลุ่มข้าราชการฝ่ายปกครอง
ท้องที่และฝ่ายปกครองท้องถิ่น ได้แก่
ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการ
จังหวัด/นายอำเภอ/กำนันทุกตำบล/
นายกเทศมนตรีทุกแห่ง/นายก อบต.
ทุกแห่ง

ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๒ คือ

กลุ่มผู้นำชุมชนในท้องถิ่น ได้แก่
ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ประธานคุ้มบ้าน
คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล คณะ
กรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน ผู้นำ อช./
อช. สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิก
อบต.

ทั้งนี้ให้มีการรายงานและติดตาม
ผลการปฏิบัติงานในกลุ่มผู้นำต้นแบบ
ทั้งสองกลุ่ม ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน
๒๕๖๓

กิจกรรมที่ ๓

พนักกำลังตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกพืชผัก
สวนครัวฯ ในครั้งนี้ จำเป็นจะต้องมี
หน่วยปฏิบัติการในระดับอำเภอที่จะ
เข้ามาสนับสนุนและขับเคลื่อนปฏิบัติการ
ในขั้นตอนต่างๆ ให้มีความลุล่วงจนเกิด
ผลสำเร็จ ซึ่งหน่วยงานฝ่ายปกครองใน
แต่ละอำเภอจะต้องร่วมกันบูรณาการ
การทำงานของเจ้าหน้าที่/งบประมาณ/

ความรู้ และวางแผนปฏิบัติการในการ
ขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ทั้งระดับ
จังหวัด/อำเภอ ร่วมกับส่วนราชการ/
อปท./ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/องค์กรทาง
ศาสนา หรือหน่วยงานอื่นๆ และภาคี
เครือข่าย พร้อมกับการสร้างกระแส
การรับรู้ให้เกิดขึ้นในพื้นที่โดยวางกรอบ
ในดำเนินการ ดังนี้

๑ สร้างชุดปฏิบัติการหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/ส.อบต./ผู้นำ ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมี พัฒนาการร่วมเป็นชุดปฏิบัติการของ ทุกหมู่บ้าน

๒ แบ่งหน้าที่ติดตามและ สนับสนุนการขับเคลื่อนในสัดส่วนชุด ปฏิบัติการ ๑ คน : ดูแล ๕ ครัวเรือน โดย มีกรอบในการทำงานของเจ้าหน้าที่ คือ กิจกรรมทรัพยากร (เมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า) และองค์ความรู้

กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัว แบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

สั่งการให้ทีมปฏิบัติการหมู่บ้าน ลงไปให้คำแนะนำและกระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจน เน้นการพึ่ง ตนเอง อาจสร้างความสามัคคีให้ช่วยกัน ทำในลักษณะกลุ่มเล็กๆ ขึ้นก่อน โดยมี ลักษณะการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมาย ด้วยการกระตุ้นความคิดผู้ที่กำลังตัดสินใจ เข้าร่วมกิจกรรม การให้กำลังใจผู้เข้าร่วม ทำกิจกรรมแล้ว หรือการยกตัวอย่างผู้ที่ ทำสำเร็จให้กับผู้ที่กำลังเริ่มต้น โดยทีม ปฏิบัติการต้องหมั่นเยี่ยมกลุ่มเป้าหมาย อย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการรายงานและ ติดตามผลการปฏิบัติงานภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

กิจกรรมที่ ๕

สร้างเครือข่ายขยายผล

เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยน
เมล็ดพันธุ์/ดินกล้า

แบ่งปันพันธุ์พืชชนิดที่มีในชุมชน
ให้ชุมชนที่ขาดแคลน
ในรูปแบบโครงการทอดผ้าป่าต้นไม้

เอามือสมัครฝึกกลุ่มเล็กในชุมชน

สร้างการเรียนรู้
ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ

รวมกลุ่มนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน
แบ่งปันไปแปรรูป และจำหน่าย

การขับเคลื่อนในกิจกรรมนี้ ให้มีการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอด
ในช่วงระยะเวลาดำเนินการ

**เปิดปฏิบัติการ
“Quick Win”
90 วัน**

ปลูกผักสวนครัว

เพื่อความมั่นคงทางอาหาร

นายสุกฤษ พงษ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

“เราเลื่อนหลักการดำเนินงานของในหลวง รัชกาลที่ ๑ “ชาวนาปลูกผักสวนครัว”
มาเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล
เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันสู่กับวิกฤติภัยจากภายนอก
โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งจากภายในก่อน
ให้พึ่งพาตนเองได้ก่อน พช.จึงได้รณรงค์ให้ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
และทำการเกษตรตามหลักทฤษฎีใหม่อย่างจริงจังมาหลายปีแล้ว
รัชกาลที่ ๑ ประมุขค้ำสุ “โลก หนอง นา โมเดล”
และยังมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)
ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑
ทรงสอนไว้เป็นความจำเป็นที่ทุกครอบครัวต้องทำ”

kick off	1	1 - 15 เมษายน 63	จะพัฒนาใครเขา.. ต้องเริ่มจาก ตัวเราก่อน	มอบหมายเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน (ตั้งแต่ พช./หน.กลุ่ม-ฝ่าย/พช./พ.ก.) ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย 5 ชนิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมประชาชน
		1 - 30 เมษายน 63	ผู้นำ ต้องทำก่อน	ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกิจกรรมนี้ คือ ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแสและกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว
	30		พนักงานกำลัง ตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร	อำนาจวางแผนการจัดเคลื่อนร่วมกับส่วนราชการ /อปท./ กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน/องค์กรทางศาสนา/หน่วยงานในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย โดยใช้ข้อมูลแผนที่เคอียูเอ็มของ รพ.สต. และ จปฐ.
		1 พฤษภาคม - 30 มิถุนายน 63	ส่งเสริมการปลูกผัก สวนครัว แบบทั่วถึง ทุกครัวเรือน	เก็บปฏิบัติการหมู่บ้านลงไปให้คำแนะนำและกระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจนเน้นการพึ่งตนเอง อาจใช้ความสามัคคีช่วยกันทำในลักษณะกลุ่มเล็ก ๆ
			สร้างเครือข่าย ขยายผล	- เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีเมล็ดพันธุ์/ต้นกล้า - เอาเมื่อสมาชิกกลุ่มเล็ก ๆ ในชุมชน - รวมกลุ่มเข้าแลกเปลี่ยนที่ถือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน - เน้นเป็นไปเป็นรูป และจำหน่าย
	90		การคัดเลือก บุคคลต้นแบบ และเชิดชูเกียรติ	1) ระดับผู้บริหาร กำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม 2) ระดับปฏิบัติการ ที่มีครัวเรือนในชุมชนรับผิดชอบปลูกผักสวนครัวครบ 90 % 3) ระดับชุมชน ที่มีครัวเรือนปลูกผักสวนครัวครบ 90 %

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี 2565

Change for Good

กิจกรรมที่ ๑ จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

ผู้นำต้องทำก่อน

“
จะพัฒนาใครเขา
ต้องเริ่มจากตัวเองก่อน

”

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

กิจกรรมที่ ๑ จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

กิจกรรมที่ ๑ จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

กิจกรรมที่ ๒ ผู้นำต้องทำก่อน

กิจกรรมที่ ๔ ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

กิจกรรมที่ ๕ สร้างเครือข่ายขยายผล

ผลการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกพลังสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(ระยะที่ ๑ : ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓)

๑

กิจกรรมส่งเสริม

การปลุกพลังสวนครัวแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

มีจำนวนครัวเรือนเป้าหมายทั่วประเทศ ๑๒,๙๗๕,๙๓๔ ครัวเรือน ดำเนินการปลุกผักสวนครัวแล้ว ๑๑,๐๐๒,๒๒๓ ครัวเรือน (คิดเป็น ๘๕.๗๙ เปอร์เซ็นต์) จำแนกผลการดำเนินงาน ดังนี้

ภาคเหนือ จำนวนครัวเรือนเป้าหมาย ๒,๗๙๒,๒๙๔ ครัวเรือน ดำเนินการปลุกแล้ว ๒,๔๓๘,๓๐๐ ครัวเรือน คิดเป็น ๘๗.๓๒ เปอร์เซ็นต์

ภาคกลาง จำนวนครัวเรือนเป้าหมาย ๓,๕๑๙,๕๕๓ ครัวเรือน ดำเนินการปลุกแล้ว ๒,๗๒๖,๖๗๓ ครัวเรือน คิดเป็น ๗๗.๔๗ เปอร์เซ็นต์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนครัวเรือนเป้าหมาย ๔,๗๔๘,๐๗๖ ครัวเรือน ดำเนินการปลุกแล้ว ๔,๒๕๓,๕๐๕ ครัวเรือน คิดเป็น ๘๙.๕๘ เปอร์เซ็นต์

ภาคใต้ มีจำนวนครัวเรือนเป้าหมาย ๑,๙๑๖,๐๑๑ ครัวเรือน ดำเนินการปลุกแล้ว จำนวน ๑,๕๘๓,๗๔๕ ครัวเรือน คิดเป็น ๘๒.๖๖ เปอร์เซ็นต์

ผลการดำเนินงานระดับจังหวัด

๕ อันดับแรกที่มีการปลูกผักสูงสุด ดังนี้

อันดับ ๑ ร้อยเอ็ด

มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒๙๒,๒๐๙ ครัวเรือน ขยับเคลื่อน โดยพัฒนากร จำนวน ๔๗ คน ครัวเรือนได้ปลูกผักสวนครัวแล้ว ๒๙๒,๒๐๙ ครัวเรือน คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

อันดับ ๒ กาฬสินธุ์

มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๒๑๑,๙๘๓ ครัวเรือน ขยับเคลื่อน โดยพัฒนากร จำนวน ๖๙ คน ครัวเรือนได้ปลูกผักสวนครัวแล้ว ๒๑๑,๙๘๓ ครัวเรือน คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

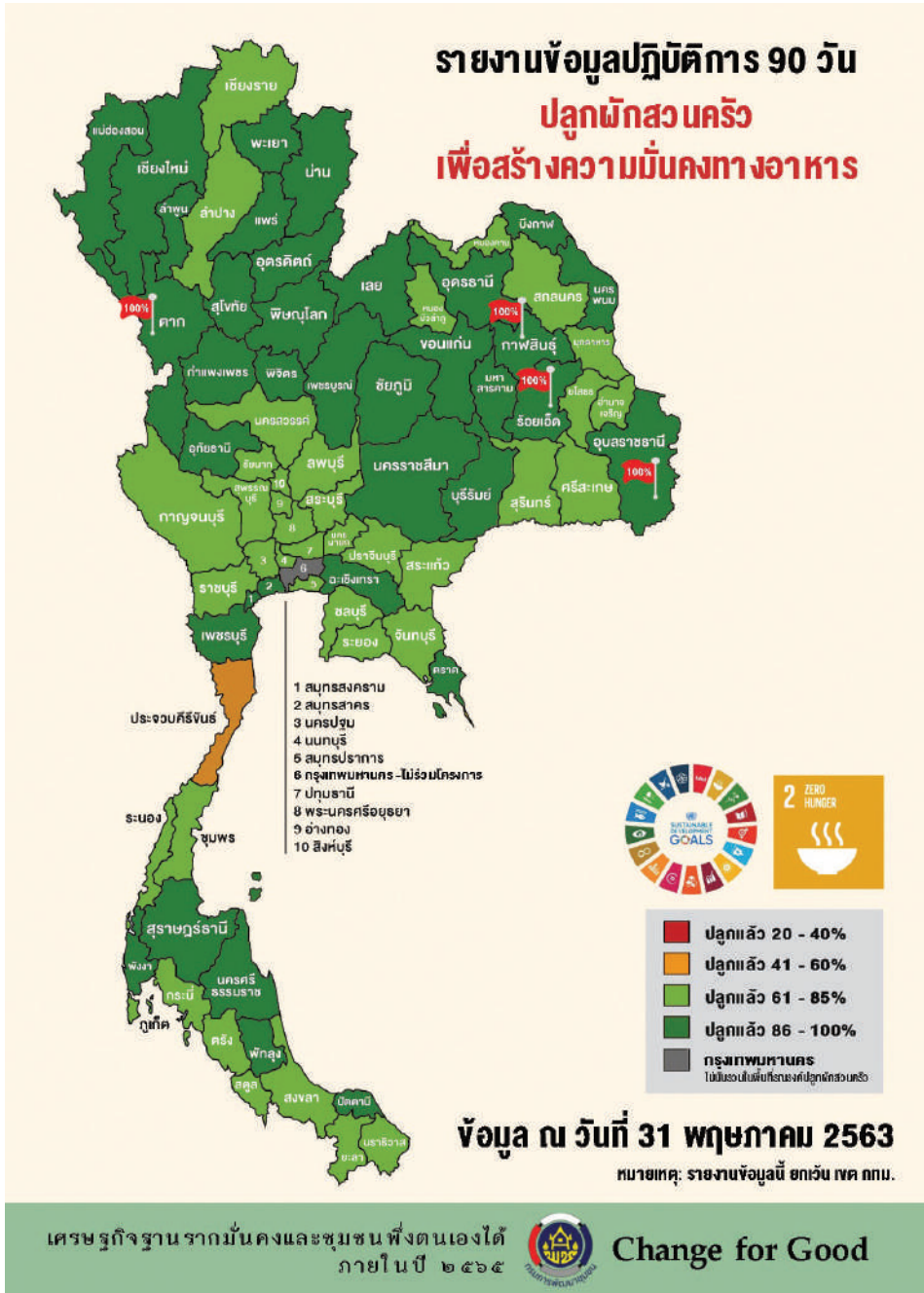
อันดับ ๓ ตาก

มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๙๙,๘๔๗ ครัวเรือน ขยับเคลื่อน โดยพัฒนากร จำนวน ๒๙ คน ครัวเรือนได้ปลูกผักสวนครัวแล้ว ๙๙,๘๔๗ ครัวเรือน คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

อันดับ ๔ อุบลราชธานี

มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๓๕๓,๙๖๗ ครัวเรือน ขยับเคลื่อน โดยพัฒนากรจำนวน ๑๐๙ คน ครัวเรือนได้ปลูกผักสวนครัวแล้ว ๓๕๓,๙๖๗ ครัวเรือน คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

อันดับ ๕ สมุทรสงคราม มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น ๔๒,๕๘๕ ครัวเรือน ขยับเคลื่อนโดยพัฒนากรจำนวน ๑๖ คน ครัวเรือนได้ปลูกผักสวนครัวแล้ว ๔๒,๕๘๓ ครัวเรือน คิดเป็น ๙๗.๗๐ เปอร์เซนต์

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้
ภายในปี ๒๕๖๕

Change for Good

๒

กิจกรรมสร้างเครือข่ายขยายผล

ขับเคลื่อนกิจกรรมโดยการเชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า เอามือสามัคคี กลุ่มเล็กในชุมชน สร้างการเรียนรู้ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ รวมกลุ่ม นำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน แบ่งปันไปแปรรูปและจำหน่าย มีผลการดำเนินการแบ่งเป็น ๒ ระดับ

๑. ส่วนกลาง ดำเนินการประสานสร้างเครือข่ายขยายผล ดังนี้

- ๒ ประสานรับการสนับสนุน เมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวจากบริษัท เจียไต๋ จำกัด จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ ชอง รับมอบเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓

๑ ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (Memorandum of Understanding : MOU) ระหว่างกรมการพัฒนาชุมชน กับบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด โดยบริษัทฯ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว เพื่อส่งมอบให้ผู้เข้าร่วมโครงการนำไปปลูก รวมจำนวน ๙๕,๖๐๐ ชอง

๓ ประสานความร่วมมือ OTOF Trader จังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุน เมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว มี OTOF Trader ที่ตอบรับให้การสนับสนุนแล้ว จำนวน ๓,๘๖๘ ชอง รับมอบเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๓

๔ กรมการพัฒนาชุมชน ได้ มอบหมายให้จังหวัดเชียงใหม่ โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย แม่โจ้จังหวัดเชียงใหม่ขอรับการสนับสนุน แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ผัก เพื่อมอบให้กับ ประชาชนทุกจังหวัดทั่วประเทศ จังหวัดละ ๕,๐๐๐ ชอง รวม ๔๘๕,๐๐๐ ชอง ดำเนินการจัดพิธีส่งมอบเมล็ดพันธุ์ผัก ณ โดมแฉ่พืชน มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัด เชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๖๓

๕ กรมการพัฒนาชุมชนส่งมอบเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัวที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ถวายแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ กลุ่มองค์กรเครือข่ายภาคีพัฒนา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมู่บ้านคหะจักษ์ พื้นที่ได้รับผลกระทบจากช้างครวเรือนในพื้นที่ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครวเรือนตกเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑๘ จังหวัด เป็นต้น รวมจำนวนทั้งสิ้น ๕๙๔,๗๔๙ซอง เพื่อขยายผลให้แก่ประชาชนในพื้นที่

๖ กรมการพัฒนาชุมชนร่วมกับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดพิษณุโลก ในการแจกเมล็ดพันธุ์ผักให้แก่ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ทุกครัวเรือนจำนวน ๓,๓๕๙ ซอง และได้รับความร่วมมือจากมณฑลทหารบกที่ ๓๙ ในการขยายผล จัดถุงยังชีพ เพื่อแจกจ่ายให้ครัวเรือนที่ตกเกณฑ์ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน ๙ อำเภอ อำเภอละ ๑,๐๐๐ ถุง รวมทั้งสิ้น ๙,๐๐๐ ถุง

๗ อธิปไตยกรมการพัฒนาชุมชน ร่วมกับสภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ขอประทานพระวโรกาส เข้าเฝ้าสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก นำเมล็ดพันธุ์ผักถวายเป็นพระราชทานแก่คณะสงฆ์ทั่วประเทศ จำนวนรวม ๒๐,๐๐๐ ชอง เพื่อขับเคลื่อนการขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชน

ตามหลัก “บวร” เป็นการขยายผลจากวัดทั่วประเทศ โดยการให้วัดมีส่วนร่วมกับชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะปันน้ำใจให้กับประชาชน และผู้ด้อยโอกาสให้มีพืชผักสวนครัวไว้รับประทานในครัวเรือน เพื่อลดรายจ่ายของครัวเรือน สนับสนุนการหยุดเชื้อเพื่อชาติ ลดการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด ๑๙ (Covid-19)

๒. ส่วนภูมิภาค ดำเนินการประสานสร้างเครือข่ายขยายผล ดังนี้

๑ ดำเนินการสร้างเครือข่ายขยายผลปลูกผักสวนครัวจากวัดสู่ชุมชนตามหลัก “บวร” ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์/ต้นกล้า การเอามื้อในกลุ่มเล็กและบูรณาการกับหน่วยงานทุกภาคส่วนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๓ มีจำนวนวัดเป้าหมาย ๔๑,๓๗๔ วัด ดำเนินการปลูกผักสวนครัวแล้ว จำนวน ๕,๔๐๐ วัด คิดเป็น ๑๓.๐๕ เปอร์เซ็นต์ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓)

๒ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด ร่วมกับโครงการทหารพันธุ์ดี ให้ความช่วยเหลือประชาชนในช่วง การเกิดโรคระบาดโควิด ๑๙ (Covid-19) โดยรับมอบเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน จากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ เพื่อขยายผลให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ได้นำไปเพาะปลูกไว้เป็นแหล่งอาหาร แจกจ่าย จำหน่ายและขยายพันธุ์

๓ สำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัด ขับเคลื่อนโครงการ “สตรี แบ่งปันรักปลูกพืชผักปลอดภัย” ผ่านกลไก คณะทำงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ทุกระดับ ดำเนินการส่งเสริมให้ผู้นำสตรี สมาชิกสตรีปลูกผักสวนครัวในครัวเรือน และสนับสนุนให้จัดตั้งกองทุนสตรี กองทุนเมล็ดพันธุ์ทุกหมู่บ้าน/ตำบล เพื่อเป็นอาหารสะอาดปลอดภัย ลดรายจ่าย ในการดำรงชีวิตในครอบครัว ช่วยเหลือ เกื้อกูล และแบ่งปันจากครัวเรือนสู่ครัว ชุมชน

๓

โครงการปลูกผักสวนครัว ระยะที่ ๒ (๑ กรกฎาคม - ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓)

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน

*ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ระยะที่ ๒ : สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน
(ระหว่าง ๑ กรกฎาคม - ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓)*

กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินการ “น้อมนำแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” โดยเน้นการพึ่งตนเองและสร้างความสามัคคีของคนในชุมชน เป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือน และลดรายจ่ายในการดำรงชีวิตของประชาชน สร้างรายได้ระยะสั้นทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

การดำเนินการดังกล่าวได้ทำให้ประชาชนในเขตชนบทและเขตเมือง ตื่นตัวและปลูกผักสวนครัวในบริเวณที่อยู่อาศัย เกิดการเรียนรู้แนวทางการสร้างพื้นฐานความพ่มี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเพื่อพึ่งตนเองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ พระราชทานไว้ รวมทั้งแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ เมล็ดพันธุ์ และผลผลิตระหว่างกัน

เพื่อให้ทางการดำเนินงาน “น้อมนำแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากขึ้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงกำหนดดำเนินงาน “น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” **ระยะที่ ๒ สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน** กำหนดให้ดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม – ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมาย

ที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยุกระดับโภชนาการ ส่งเสริมการเกษตรกรรมที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และสร้างความมั่นคงทางอาหาร และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท และพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้ และสร้างเสริมความรัก ความสามัคคีและการเกื้อกูลของคนในชุมชน/หมู่บ้าน เป้าหมายดำเนินการทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือนที่ร่วมดำเนินการในระยะที่ ๑ ให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานในระยะที่ ๒ สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน จะยังคงยึดหลักการดำเนินการตามรอยในระยะที่ ๑ ด้วยการขับเคลื่อนจาก ๕ กิจกรรมหลัก คือ

๑ จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

๒ ผู้นำต้องทำก่อน

๓ พนักกำลังตั้งระบบทำให้ครบวงจร

๔ ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

๕ สร้างเครือข่ายขยายผล

โดยจะมีการปรับปรุงเพิ่มเติมแนวทางของขั้นตอนปฏิบัติการเป็น ๕ กระบวนการ มีรายละเอียดดังนี้

กระบวนการที่ ๑ ความต่อเนื่องคือพลัง

ส่งเสริมการปลูกพืชผักที่ปลูกอยู่แล้วให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและปลูกพืชผักเพิ่มเติม ด้วยกระบวนการ ๕ ขั้นตอนในระยะที่ ๑ โดยให้ชุดปฏิบัติการหมู่บ้าน (จัดตั้งไว้แล้วในระยะแรก) กระตุ้นให้ครัวเรือนในหมู่บ้าน ที่ดำเนินการในระยะที่ ๑ ดำเนินการ ดังนี้

- ปลูกผักอย่างน้อย ๑๐ ชนิด เน้นพืชผักที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น กถั่วย มะนาว มะละกอ ข่า เป็นต้น
- ครัวเรือนปลูกและดูแลพืชผักที่ตนเองเลือก
- เลี้ยงปลาและเลี้ยงสัตว์ตามสภาพพื้นที่ เพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีน

กระบวนการที่ ๒ ทำเป็นบ้าน สานเป็นกลุ่ม

ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนปลูกพืชผักของตนเอง จะได้ผลผลิตผักเพียงพอสำหรับการบริโภค ในระยะที่ ๒ ควรส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มปลูกพืชผักประจำครัวเรือนเพื่อบริหารจัดการผลผลิตส่วนเกินให้มีมูลค่าเพิ่ม โดยพัฒนาร่วมกับทีมปฏิบัติการดำเนินการ ดังนี้

- เชิญชวนให้ครัวเรือนรวมกลุ่มและปลูกพืชผักร่วมกัน เช่น มะนาว ถั่วฝักยาว มะละกอ ตะไคร้ ขิง ข่า มะกรูด เป็นต้น

- ให้ความรู้การดูแลพืชผัก และปรับปรุงคุณภาพผลผลิต
- รวมผลผลิตประเภทเดียวกันและนำไปจำหน่าย
- แปรรูปผลผลิตพืชผักส่วนเกินให้เป็นสินค้า
- พัฒนากลุ่มสู่กลุ่มอาชีพหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงกับบริษัท ประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด ให้การสนับสนุนและพัฒนาการตลาด

กระบวนการที่ ๓

ชุมชนสีเขียว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การปลูกพืชผักที่ดำเนินการในระยะแรกเป็นการปลูกพืชผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน มุ่งเน้นให้ประชาชนได้บริโภคผักปลอดภัยไร้สารเคมีและยากำจัดศัตรูพืช จึงต้องสร้างจิตวิญญาณรักสิ่งแวดล้อมและสร้างชุมชนสีเขียวโดยสนับสนุนให้อาสาพัฒนาชุมชน (อช.) และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำอช.) ดำเนินการ ดังนี้

- จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน โดยใช้ขยะในครัวเรือนทำเป็นปุ๋ยอินทรีย์

- ส่งเสริมการ “ใช้น้อย ใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่” โดยให้ทุกครัวเรือนในหมู่บ้านใช้วัสดุเหลือใช้ในบ้านเป็นอุปกรณ์ปลูกผัก

- จัดตั้งธนาคารขยะในหมู่บ้าน เพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยและขายให้เป็นเงินทุนสำหรับดำเนินกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้าน โดยร่วมกับโรงเรียนในหมู่บ้านดำเนินการ และเน้นให้เด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มเป้าหมาย

- สนับสนุนให้ อช./ผู้นำ อช. ประสานการทำงานกับอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) และเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย และเป็นกลไกในการขับเคลื่อน

กระบวนการที่ ๔

จากวัฒนธรรมสู่นวัตกรรม

เมื่อการปลูกผักและการบริโภคผักปลอดภัยเป็นวิถีชีวิต จึงต้องส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารได้แก่

- คิดค้นเมนูอาหารรักษาสุภาพ อาหารรักษาสุภาพ โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาท้องถิ่น

- จัดตลาดนัดสีเขียวเพื่อจำหน่ายผักปลอดภัยไร้สารเคมี และผลิตภัณฑ์/

เมนูอาหารรักษาสุภาพ อาหารรักษาสุภาพ โดยร่วมกับ OTOP Trader บริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด

- ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหารและของใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันจากพืชผัก อาหารรักษาสุภาพ อาหารรักษาสุภาพ ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรพื้นบ้าน

กระบวนการที่ ๕ ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนสามัคคี วิถีพอเพียง

เพื่อให้ชุมชนสามารถดูแลช่วยเหลือ
และแบ่งปัน เกิดเป็นชุมชนเกื้อกูล

- จัดตั้งศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์
ประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ทำหน้าที่
รวบรวม คัดเลือก แลกเปลี่ยนและ
แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ระหว่างกัน ตลอดจน
จัดตั้งเป็นศูนย์พันธุ์พืช และศูนย์สมุนไพร
ประจำหมู่บ้าน/ชุมชน

- แบ่งปันผลผลิตให้ผู้ด้อยโอกาส
คนชรา คนพิการ เด็ก สตรียากจน
ผู้ประสบภัยพิบัติ

น้อมนำแนวพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยการสร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักสวนครัว

กระบวนการปลูกพืชผักสวนครัว
ระยะที่ 2

นายสุกฤษฎ์ จุลเจริญ
อธิบดีกรมการพัฒนชุมชน

ความต่อเนื่องคือพลัง 29 กรกฎาคม 2563

ส่งเสริมการปลูกพืชผักที่ปลูกอยู่แล้วให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
และปลูกพืชผักเพิ่มเติมจากเดิม รวม 10 ชนิด
- ร้อยละ 90 ของครัวเรือนในหมู่บ้านปลูกพืชผักอย่างน้อย 10 ชนิด

ทำเป็นบ้าน สามเป็นกลุ่ม 12 สิงหาคม 2563

ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มปลูกพืชผักประจำครัวเรือน
เช่น มะนาว มะกรูด ข่า ตะไคร้ กะหล่ำปลี มะละกอ เป็นต้น
เพื่อบริหารจัดการผลผลิตส่วนเกินให้มีมูลค่าเพิ่มในชุมชน
- มีกลุ่มผลิต/แปรรูป แจกหรือจำหน่ายพืชผักอย่างน้อยตำบลละ 1 กลุ่ม

ชุมชนสีเขียว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 20 กันยายน 2563

สร้างจิตวิญญาณรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างชุมชนสีเขียว
- ร้อยละ 90 ของครัวเรือนในหมู่บ้านทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน

จากวัฒนธรรม สู่นวัตกรรม 21 ตุลาคม 2563

ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาหาร
และของใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันจากพืชผัก
อาหารรักสุขภาพ อาหารรักโลกผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรพื้นบ้าน
- กิจกรรมเชิงนวัตกรรมอย่างน้อยตำบลละ 1 กิจกรรม

ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนสามัคคี วิถีพอเพียง 5 ธันวาคม 2563

ธนาคารเมล็ดพันธุ์หรือธนาคารผักสวนครัว
ตลอดจนขยายเป็นกลไกพื้นที่สู่จังหวัดและแบ่งปันกับในชุมชน
- มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์อย่างน้อยตำบลละ 1 แห่ง

แผนปฏิบัติการสามปีและชุมชนเข้มแข็ง
ภายในปี 2565

Change for Good

SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS

ผลการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(ระยะที่ ๒ : ๑ กรกฎาคม - ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓)

กระบวนการที่ ๑ ความต่อเนื่องคือพลัง

โดยส่งเสริมการปลูกพืชผักอยู่
แล้วให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และปลูก
พืชผักเพิ่มเติมจากเดิม ๕ ชนิด เป็น
อย่างน้อยรวม ๑๐ ชนิด ตัวชี้วัดความ
สำเร็จ คือ ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนใน
หมู่บ้านปลูกพืชผักสวนครัวอย่างน้อย
๑๐ ชนิด ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๒๘
กรกฎาคม ๒๕๖๓ มีจำนวนครัวเรือน
เป้าหมายทั่วประเทศทั้งสิ้น ๑๒,๖๕๙,๖๗๘
ครัวเรือน ดำเนินการปลูกผักสวนครัว
๑๐ ชนิดแล้ว จำนวน ๑๒,๑๒๐,๖๖๕
ครัวเรือน คิดเป็น ๙๕.๗๔ เปอร์เซ็นต์

พื้นที่ที่มีผลการดำเนินงานเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉยงเหนือ มีการดำเนินการปลูกพืชผักสวนครัวแล้วอย่างน้อย ๑๐ ชนิด จำนวน ๔,๕๔๗,๗๔๒ ครัวเรือน คิดเป็น ๙๗.๐๐ เปอร์เซนต์ และมีจังหวัดที่มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่นปลูกพืชผักสวนครัวเต็มพื้นที่ คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์ จำนวน ๔ จังหวัด คือ จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

ผลความสำเร็จกระบวนการงานที่ ๑				คิดเป็น (%)
ความต่อเนื่องคือพลัง				
ภาค	จำนวนครัวเรือน ระยะที่ ๒	ดำเนินการแล้ว (ครัวเรือน)	คิดเป็น (%)	
ภาคกลาง	๓,๓๙๐,๓๖๑	๓,๑๙๙,๓๗๓	๙๔.๓๗	๙๕.๗๔
ภาคเหนือ	๒,๗๑๘,๑๐๘	๒,๕๙๑,๖๐๗	๙๕.๓๕	
ภาคใต้	๑,๘๖๒,๘๘๑	๑,๗๙๑,๙๔๓	๙๕.๖๖	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔,๖๘๘,๓๒๘	๔,๕๔๗,๗๔๒	๙๗.๐๐	
	๑๒,๖๕๙,๖๗๘	๑๒,๐๙๙,๐๔๔	๙๕.๗๔	
หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓				

หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓

พันธุ์พืชผักสวนครัวที่ได้ รับ
ความนิยมปลูกในพื้นที่ ได้แก่ พืชผัก
สวนครัวที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวัน
พืชผักพื้นถิ่น และสมุนไพรพื้นบ้าน เช่น
ตะไคร้ มะกรูด มะนาว ผักบุ้ง กะเพรา
พริก คื่นห่า ข่า โหระพา มะละกอ
ถั่วฝักยาว มะเขือ ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาว ถั่วฝักยาว
ผักชีฝรั่ง มะเขือเปราะ แตงกวา ต้นหอม

บวบ ชะอม สะระแหน่ ผักกาดขาว
 แมงลัก ถั่วพู ฟักทอง มะเขือเทศ
 กระชาย ผักชีลาว น้ำเต้า มะเขือพวง
 พริกไทย กระเจี๊ยบเขียว กระเจี๊ยบแดง
 ผักกูด ผักเหลียง ผักเชียงดา ผักหวาน
 ผักปรางค์ ฟักแฟง ยี่ห่วย กะหล่ำปลี
 ต้นยอ ฯลฯ

กระบวนการที่ ๒

ทำเป็นบ้าน สานเป็นกลุ่ม

โดยส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มปลูกพืชผักประจำครัวเรือน เช่น มะนาว กล้วย มะละกอ เป็นต้น เพื่อบริหารจัดการผลผลิตส่วนเกินให้มีมูลค่าเพิ่มตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ มีกลุ่มผลิต/แปรรูป หรือจำหน่ายพืชผักอย่างน้อย ตำบลละ ๑ กลุ่ม ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีจำนวนตำบลเป้าหมายทั้งสิ้น ๗,๕๐๕ ตำบล ดำเนินการส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิต

แปรรูป และจำหน่ายแล้ว ๗,๔๒๙ ตำบล คิดเป็น ๙๘.๙๙ เปอร์เซ็นต์ แบ่งเป็น กลุ่มผลิต ๙,๖๗๔ กลุ่ม แปรรูป ๕,๗๘๕ กลุ่ม และจำหน่าย ๖,๙๗๗ กลุ่ม พื้นที่ที่มีผลการดำเนินงานเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ ภาคเหนือ มีจำนวนตำบลเป้าหมายทั้งสิ้น ๑,๕๘๑ ตำบล ดำเนินการแล้วทั้งสิ้น ๑,๕๖๙ ตำบล คิดเป็น ๙๙.๒๔ เปอร์เซ็นต์

ผลความสำเร็จกระบวนการที่ ๒				คิดเป็น (%)
ทำเป็นบ้าน สานเป็นกลุ่ม				
ภาค	จำนวนตำบล ระยะที่ ๒	ดำเนินการแล้ว (ตำบล)	คิดเป็น (%)	๙๘.๙๙
ภาคกลาง	๑,๙๙๖	๑,๙๗๘	๙๙.๑๐	
ภาคเหนือ	๑,๕๘๑	๑,๕๖๙	๙๙.๒๔	
ภาคใต้	๑,๑๖๔	๑,๑๕๔	๙๙.๑๔	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒,๗๖๔	๒,๗๒๘	๙๘.๗๐	
	๗,๕๐๕	๗,๔๒๙	๙๘.๙๙	

หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๓

กระบวนการที่ ๓

ชุมชนสีเขียว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยสร้างจิตวิญญาณรักสิ่งแวดล้อม และสร้างชุมชนสีเขียว ตัวชี้วัดความสำเร็จ คือ ร้อยละ ๙๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้าน ทำถึงขยะเปียกลดโลกร้อน ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓ มีจำนวนครัวเรือนเป้าหมายทั้งสิ้น ๑๒,๖๕๙,๖๗๘ ครัวเรือน ดำเนินการจัดทำถึงขยะเปียกลดโลกร้อนแล้ว ๑๑,๒๕๑,๐๗๑ ครัวเรือน คิดเป็น

๘๘.๘๗ เปอร์เซนต์ พื้นที่ที่มีผล การดำเนินงานเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ ภาคเหนือ มีจำนวนครัวเรือนเป้าหมาย ทั้งสิ้น ๒,๗๑๘,๑๐๘ ครัวเรือน ดำเนินการ แล้วทั้งสิ้น ๒,๔๗๓,๖๗๒ ครัวเรือน คิดเป็น ๙๑.๐๑ เปอร์เซนต์ โดยมีจังหวัด สุโขทัย ดำเนินการเต็มพื้นที่ คิดเป็น ๑๐๐ เปอร์เซนต์

ผลความสำเร็จกระบวนการงานที่ ๓				คิดเป็น (%)
ชุมชนสีเขียว เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม				
ภาค	จำนวนครัวเรือน ระยะที่ ๒	ดำเนินการแล้ว (ครัวเรือน)	คิดเป็น (%)	
ภาคกลาง	๓,๓๙๐,๓๖๑	๒,๙๑๐,๒๓๓	๘๕.๘๔	๘๘.๘๗
ภาคเหนือ	๒,๗๑๘,๑๐๘	๒,๔๗๓,๖๗๒	๙๑.๐๑	
ภาคใต้	๑,๘๖๒,๘๘๑	๑,๖๔๘,๗๖๕	๘๘.๕๑	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๔,๖๘๘,๘๘๘	๔,๒๑๘,๔๐๑	๘๙.๙๘	
	๑๒,๖๕๙,๖๗๘	๑๑,๒๕๑,๐๗๑	๘๘.๘๗	

หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๓

กระบวนการที่ ๔

จากวัฒนธรรม สู่นวัตกรรม

ผลความสำเร็จกระบวนการงานที่ ๔				คิดเป็น (%)
จากวัฒนธรรม สู่นวัตกรรม				
ภาค	จำนวนตำบลระยะที่ ๒	ดำเนินการแล้ว (ตำบล)	คิดเป็น (%)	๙๕.๕๘
ภาคกลาง	๑,๙๙๖	๑,๙๒๑	๙๖.๒๓	
ภาคเหนือ	๑,๕๘๑	๑,๕๓๐	๙๖.๗๗	
ภาคใต้	๑,๑๖๔	๑,๑๑๓	๙๕.๖๒	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒,๗๖๔	๒,๗๐๙	๙๘.๐๑	
	๗,๕๐๕	๗,๑๗๓	๙๕.๕๘	
หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๓				

โดยการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมที่
เกี่ยวข้องกับอาหารและของใช้ต่าง ๆ
ในชีวิตประจำวันจากพืชผัก อาหารรักษ์
สุขภาพ อาหารรักษ์โลก ผลิตภัณฑ์
จากสมุนไพรพื้นบ้าน ตัวชี้วัดความ
สำเร็จ คือ มีกิจกรรมเชิงนวัตกรรม
อย่างน้อยตำบลละ ๑ กิจกรรม ส่งมอบ
ความสำเร็จวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๓
มีจำนวนตำบลเป้าหมายทั้งสิ้น ๗,๕๐๕
ตำบล ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมเชิง

นวัตกรรมแล้ว ๗,๑๗๓ ตำบล คิดเป็น
๙๕.๕๘ เปอร์เซ็นต์ มีเมนูอาหารรักษ์
สุขภาพ ๘,๘๕๐ รายการ จัดตลาดนัด
สีเขียว ๖,๔๙๑ แห่ง และมีผลิตภัณฑ์
จากสมุนไพรพื้นบ้าน ๔,๒๐๖ ผลิตภัณฑ์
พื้นที่ที่มีผลการดำเนินงานเป็นอันดับ ๑
ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดำเนิน
การแล้วทั้งสิ้น ๒,๗๐๙ ตำบล คิดเป็น
๙๘.๐๑ เปอร์เซ็นต์

กระบวนการที่ ๕

ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนสามัคคี วิถีพอเพียง

เพื่อให้เกิดชุมชนเกื้อกูลสามารถดูแล ช่วยเหลือ และแบ่งปัน จัดตั้งศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ประจำหมู่บ้าน/ชุมชน ตัวชี้วัดความสำเร็จ คือมีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์อย่างน้อยตำบลละ ๑ แห่ง ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีจำนวนตำบลเป้าหมายทั้งสิ้น ๗,๕๐๕ ตำบล ดำเนินการจัดตั้งศูนย์

ขยายเมล็ดพันธุ์แล้ว ๖,๗๑๘ ตำบล คิดเป็น ๘๙.๕๑ เปอร์เซ็นต์ มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์แล้ว จำนวน ๗,๘๗๑ แห่ง พื้นที่ที่มีผลการดำเนินงานเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ ภาคเหนือ ดำเนินการแล้วทั้งสิ้น ๑,๕๔๔ ตำบล คิดเป็น ๙๗.๖๖ เปอร์เซ็นต์

ผลความสำเร็จกระบวนการงานที่ ๕				คิดเป็น (%)
ชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนสามัคคี วิถีพอเพียง				
ภาค	จำนวนตำบล ระยะที่ ๒	ดำเนินการแล้ว (ตำบล)	คิดเป็น (%)	๘๙.๕๑
ภาคกลาง	๑,๙๙๖	๑,๕๘๗	๗๙.๕๑	
ภาคเหนือ	๑,๕๘๑	๑,๕๔๔	๙๗.๖๖	
ภาคใต้	๑,๑๖๔	๑,๐๑๐	๘๖.๗๗	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๒,๗๖๔	๒,๕๗๗	๙๓.๒๓	
	๗,๕๐๕	๖,๗๑๘	๘๙.๕๑	

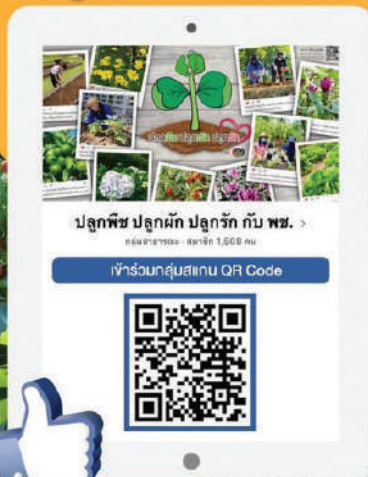
หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

หมายเหตุ : ส่งมอบความสำเร็จวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓

ขอเชิญทุกท่านมาเข้าร่วมกลุ่ม

ปลุกพืช ปลุกผัก ปลุกรัก กับ พช.

facebook

กลุ่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ให้ทุกท่านที่ปลุกพืช ปลุกผัก ได้เข้ามาพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแชร์ภาพผักสวย ๆ ในมุมมองที่ไม่เหมือนใคร รวมถึงบอกกล่าวเล่าความรู้สึกสุดประทับใจที่ได้ปลุกพืชผัก และข้อเสนอแนะเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารร่วมกัน

กรมการพัฒนามาชน

กรมการพัฒนามาชน Fanpage

@cddtoday

กรมการพัฒนามาชน

โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน

ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
(รอบ ๒ : ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน การท่องเที่ยวที่เป็นเส้นเลือดสำคัญได้รับผลกระทบอย่างมาก ธุรกิจโรงแรม และการท่องเที่ยวต้องปิดตัว สินค้าอุปโภคบริโภคได้รับผลกระทบรุนแรง หลายบริษัทต้องปิดกิจการประกอบกับความตื่นตระหนกของผู้คนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภคบริโภคจะขาดแคลน ดังปรากฏการณ์ประชาชนแย่งกันซื้อของในห้างสรรพสินค้าเพื่อไปกักตุน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอกินพอใช้ ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ซึ่งจะเป็นทางออก สำหรับวิกฤตโรคระบาดและปัญหาภัยแล้งที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท ในการ “สืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

สร้างชุมชนสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีครัวเรือนจัดทำ ถึงขยะเปียกลดโลกร้อน

กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน พร้อมทั้งน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้โดยครั้งที่ ๑ เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ (ระยะที่ ๑) และได้มีการขยายผลสร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้และเสริมสร้างความรักความสามัคคี

และความเกื้อกูลของคนในชุมชน มีเป้าหมายดำเนินการทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือน ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ถึง ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ (ระยะที่ ๒) มีครัวเรือนปลูกพืชผักประจำ ครัวเรือนทั้งสิ้นจำนวน ๑๒,๑๒๐,๖๖๕ ครัวเรือน มีการจัดตั้งศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ จำนวน ๗,๘๗๑ แห่ง ของตำบลทั้งหมดทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังสร้างชุมชนสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีครัวเรือนจัดทำถึงขยะเปียกลดโลกร้อนจำนวน ๑๑,๒๕๑,๐๗๑ ครัวเรือน รวมทั้งยังก่อให้เกิดนวัตกรรมแห่งอาหาร อาทิ เมนูอาหารรักษ์สุขภาพ ๘,๘๕๐ รายการ ตลาดนัดสีเขียว ๔,๑๗๖ แห่ง ของตำบลทั้งหมดทั่วประเทศ ผลิตรายการโทรทัศน์ ๔,๒๐๖ ผลิตรายการ ทำให้ชุมชนเกิดความสามัคคี มีวิถีพอเพียง เกื้อกูลสามารถดูแลช่วยเหลือ และแบ่งปันกัน

เพื่อเป็นการต่อยอดและขยายผล การดำเนินงานโครงการปลูกผักสวนครัว สร้างความมั่นคงทางอาหาร ในระดับ หมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความยั่งยืน “กรมการพัฒนาชุมชน” ได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักชาติโลก (อถล.) ในการขับเคลื่อนการน้อมนำ แนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐา

ธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ ระยะเวลาดำเนินการ ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ โดยมีเป้าหมายดำเนินการในทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑

เพื่อสร้างพลัง
ความต่อเนื่อง
ในการสร้างความมั่นคง
ทางอาหารอย่างยั่งยืน

๒

เพื่อลดรายจ่าย
สร้างรายได้ระยะสั้น
ทั้งในระดับครัวเรือน
และระดับกลุ่มอาชีพ

สำหรับการขับเคลื่อนให้ครัวเรือนปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน ในครั้งนี้ จะใช้ปฏิบัติการตามแนวทางดำเนินการ ๖ กระบวนงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนงานที่ ๑

ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

๑ ขอบความอนุเคราะห์และ
รณรงค์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้า
ส่วนราชการระดับจังหวัด นายอำเภอ
หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ และ
เจ้าหน้าที่สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน
ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคปลูกผัก
สวนครัวอย่างน้อย คนละ ๑๐ ชนิด
เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

๒ สื่อสารสร้างการรับรู้ผ่าน
ช่องทาง Social Media อย่างน้อยคนละ
๑ ช่องทาง เป็นประจำทุกเดือน ทั้งนี้
ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ
ดำเนินการประชาสัมพันธ์การปลูกผัก
สวนครัวของผู้บริหารระดับสูง (ผู้ว่า
ราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด
นายอำเภอ) อีกด้วย

กระบวนงานที่ ๒

ผู้นำต้องทำก่อน

รณรงค์เชิญชวนให้ผู้นำชุมชน
(อช. กพสม. อถล. ผู้นำท้องที่/
ท้องถิ่น ฯลฯ) กลุ่ม องค์กร เครือข่าย
และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.)
สร้างกระแสการปลูกผักสวนครัวอย่าง

ต่อเนื่อง ในหลากหลายพื้นที่ เพื่อเป็น
ตัวอย่างแก่ประชาชน และสื่อสารสร้าง
การรับรู้การปลูกผักสวนครัวผ่าน
ช่องทาง Social Media อย่างน้อย คนละ
๑ ช่องทาง เป็นประจำทุกเดือน

กระบวนการที่ ๓

นักพัฒนา ๓ ประสาน กลไกขับเคลื่อน

๑ มอบหมายภารกิจให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- พัฒนกร และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.)
- นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- นักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. ออกล. ฯลฯ)

๒ จัดทำแผนขับเคลื่อนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” รอบ ๒

๓ จังหวัด/อำเภอ ติดตามสนับสนุน การดำเนินการขับเคลื่อนของนักพัฒนา ๓ ประสานในรูปแบบการนิเทศงานแบบกลุ่ม

๔ เผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นการรับรู้การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหารสู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ ทางระบบออนไลน์และออฟไลน์

๕ รายงานผลการดำเนินการตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

กระบวนการที่ ๔

ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร

ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

๑ รณรงค์ให้ทุกครัวเรือนปลูกผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๒ ส่งเสริมให้ครัวเรือนในชุมชนเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ CLM และ HLM

๓ รณรงค์คัดแยกขยะ ถึงขยะเปียกลดโลกร้อนทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพจากเศษอาหาร เพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิต

๔ รณรงค์ให้ทุกหมู่บ้านสร้างคลังอาหารชุมชนโดยใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ (ทางนี้มีผลผู้คนรักกัน/ถนนกินได้ ปลอดภัยไร้สารพิษ/ ปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถานสู่ชุมชน)

๕ แลกเปลี่ยนผลผลิตและแบ่งปันให้ผู้ยากไร้ในชุมชน

๖ จัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า/อพ.สธ./ต้นไม้ในพุทธประวัติหรือวรรณคดี/ต้นไม้ที่ใช้สำหรับย้อมสีผ้า

กระบวนการที่ ๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

๑ ถ่ายทอดวิถีปฏิบัติสู่ลูกหลานในครัวเรือน

๒ ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา ศาสนสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูกผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กระบวนการที่ ๖

ถอดรหัสการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

๑ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการและถอดบทเรียนการขับเคลื่อนในแต่ละตำบล/อำเภอ/จังหวัด

๒ ประกวดклиปฏิบัติไอรณรงคโครงการ

- ประเภทพัฒนากร : คนละ ๑ คลิป
- ประเภทผู้นำ/ผู้สนใจทั่วไป : คนละ ๑ คลิป
- ประเภทบุคลากร อปท. คนละ ๑ คลิป

• ประเภทศาสนสถานและสถานศึกษา : สถานทีละ ๑ คลิป

๓ มอบรางวัลเชิดชูเกียรติ จำนวน ๖ ประเภท ได้แก่ ๑) ผู้ว่าราชการจังหวัด ๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้นแบบ (Best Practice) ๓) หมู่บ้านที่มีความมั่นคงทางอาหารที่เกิดความเปลี่ยนแปลง ๔) ผู้ชนะเลิศการประกวดคลิกปฏิบัติโอช ประเภทต่างๆ ๕) บ้านพักข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน ๖) ผู้นำทางศาสนา

ผลการดำเนินงาน

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกพืชผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(รอบ ๒ : ๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

ผลการดำเนินงานจาก โปรแกรมบันทึกข้อมูลปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลุกพืชสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร (Plant for Good) โดยสรุปมีดังนี้ _____

กระบวนการที่ ๑-๒ กิจกรรม
ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง/
ผู้นำต้องทำก่อน ดำเนินการแล้ว
๗๖ จังหวัด ๘๑๒ อำเภอ ๔,๙๔๑ ตำบล
๔๑,๓๓๖ หมู่บ้าน มีผู้นำที่เข้าร่วมทั้งสิ้น
๗๗,๕๔๕ คน จำแนกเป็นระดับจังหวัด
ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ๗๖ คน
พัฒนาการจังหวัด ๗๖ คน หัวหน้าส่วน
ราชการ ๒๓๗ คน และเจ้าหน้าที่ ๙๓๗ คน

ระดับอำเภอ ได้แก่ นายอำเภอ ๗๕๖ คน
พัฒนาการอำเภอ ๖๗๕ คน หัวหน้าส่วน
๔๗๑ คน เจ้าหน้าที่ ๓,๒๘๙ คน และ
ผู้นำอื่นๆ ๗๑,๑๒๗ คน กิจกรรมที่ผู้นำ
ให้ความสำคัญและทำเป็นแบบอย่าง
ได้แก่ กำหนดนโยบายและผลักดัน
กิจกรรมตามแผน และสร้างแรงจูงใจ
ให้เกิดกระแสในการปลุกผัก

รายงานผลโครงการปลูกผักสวนครัว

เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๗๖
จังหวัด

๘๑๒
อำเภอ

๔,๙๔๑
ตำบล

๔๑,๓๓๖
หมู่บ้าน

๗๗,๕๔๕
ผู้เข้าร่วม

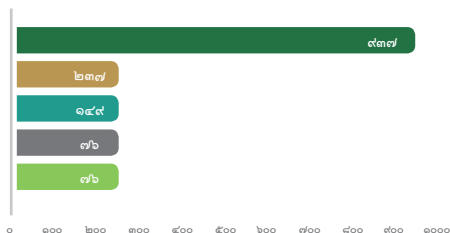
กิจกรรมที่ผู้นำทำเป็นต้นแบบ

- กำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมตามแผน
- สร้างแรงจูงใจให้เกิดกระแสในการปลูกผัก
- สร้างการรับรู้ผ่านช่องทาง facebook
- สร้างการรับรู้ผ่านช่องทาง instagram
- สร้างการรับรู้ผ่านช่องทาง twitter
- สร้างการรับรู้ผ่านช่องทาง youtube
- อื่นๆ

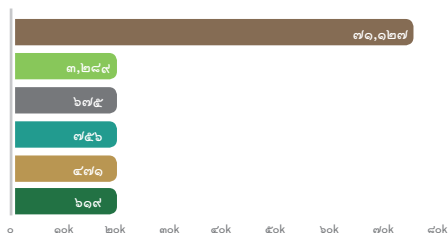
จำแนกตำแหน่งผู้นำต้นแบบ

ผู้นำต้นแบบระดับจังหวัด

- ผู้ว่าราชการจังหวัด
- พัฒนาการจังหวัด
- อื่นๆ
- หัวหน้าส่วนราชการ
- เจ้าหน้าที่

ผู้นำต้นแบบระดับอำเภอ

- ไม่ระบุ
- หัวหน้าส่วนราชการ
- นายอำเภอ
- พัฒนาการอำเภอ
- เจ้าหน้าที่
- อื่นๆ

พืชผักที่ปลูกมากที่สุด ๑๐ อันดับแรก จำแนกตามประเภทผักที่ปลูกเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ๑) พริก ๒) ตะไคร้ ๓) กะเพรา ๔) โหระพา ๕) มะเขือเปราะ ๖) สะระแหน่ ๗) ต้นหอม ๘) พักจูจัน ๙) มะละกอ และ ๑๐) คะน้า

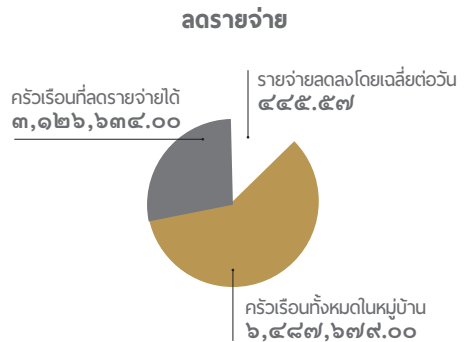
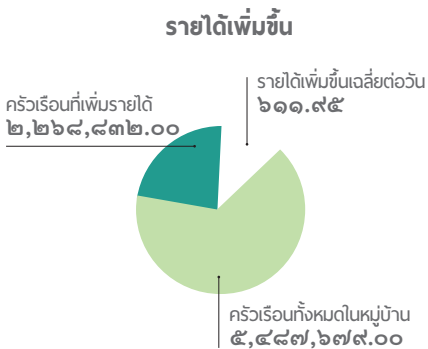
พืชผักที่ปลูกมากที่สุด 10 ลำดับแรก

กระบวนการที่ ๓ นักพัฒนา
๓ ประสาน กลไกการขับเคลื่อน
 สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับ
 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีม
 นักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบล
 เพื่อขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวอย่าง
 ต่อเนื่อง ประกอบด้วยนักพัฒนาชุมชน

ท้องถิ่น พัฒนาการ และนักพัฒนาพื้นที่
 ตำบลแบบ (นพต.) และนักพัฒนาภาค
 ประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ) โดย
 มีผู้นำเข้าร่วม ๓ ประสานแล้ว จำนวน
 ๖๖,๕๘๘ คน และมีกิจกรรม ๓ ประสาน
 กว่า ๘๒,๔๖๕ กิจกรรม

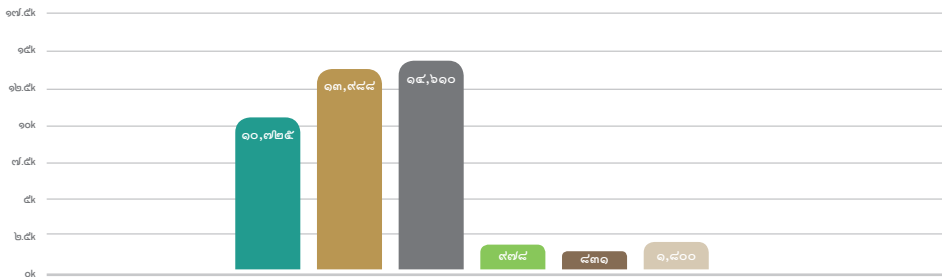
ครัวเรือนเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย

กระบวนการที่ ๔ ทุกครัวเรือน
คือ คลังอาหาร ทุกหมู่บ้าน คือ
ศูนย์แบ่งปัน รณรงค์ให้ทุกครัวเรือน
 ปลูกผักสวนครัว โดยมีครัวเรือนที่
 ปลูกผักอย่างน้อย ๑๐ ชนิด ๖,๔๓๙,๓๓๐
 ครัวเรือน เลี้ยงสัตว์/ประมง ๓,๐๐๐,๘๐๓
 ครัวเรือน มีการเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต CLM และ HLM
 ๑,๖๑๙,๑๒๖ ครัวเรือน คัดแยกขยะ
 ๔,๑๐๒,๐๘๘ ครัวเรือน ทำถังขยะเปียก
 ลดโลกร้อน ๓,๒๕๙,๑๕๙ ครัวเรือน
 ทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ ๑,๘๕๓,๔๔๒
 ครัวเรือน มีการรณรงค์สร้างคลังอาหาร
 ชุมชนโดยใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์

แหล่งเรียนรู้ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

ผ่านการทำกิจกรรมทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน ๘๕๖,๑๕๑ แห่ง ถนนกินได้ปลอดภัยไร้สารพิษ ๖๑๗,๔๔๘ แห่ง ปลูกผักร่วมกันในที่สาธารณะประโยชน์ ๕๙๔,๙๓๔ แห่ง ปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถาน ชุมนุมชน ๔๕๔,๐๗๙ แห่ง มีการแลกเปลี่ยนผลผลิตและแบ่งปันในชุมชน ๑,๐๖๕,๑๑๓ ครั้ง แลกเปลี่ยนผลผลิตและแบ่งปันระหว่างชุมชน ๗๗๒,๙๕๙ ครั้ง มีการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยมีครัวเรือนที่เพิ่มรายได้แล้ว ๒,๒๖๘,๘๓๒ ครัวเรือน และครัวเรือนที่ลดรายจ่าย ๓,๑๒๖,๖๓๔ ครัวเรือน

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- โรงเรียน
- วัด
- บัณฑิต
- โฉลก
- อื่นๆ

ผลการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ผักสวนครัว
เพื่อการดำเนินการน้อมนำแนวพระราชดำริ
ภายใต้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
(Memorandum of Understanding : MOU)
ระหว่างกรมการพัฒนาชุมชน
กับบริษัท อีสท์ เวสท์ ซีด จำกัด

กระบวนการที่ ๕ กักขะชีวิต วิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

มีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๐,๗๒๕ แห่ง โรงเรียน ๑๓,๙๘๘ แห่ง วัด ๑๔,๖๑๐ แห่ง มัสยิด ๙๗๘ แห่ง โบสถ์ ๘๓๑ แห่ง และอื่นๆ ๑,๘๐๐ แห่ง โดยมีครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามสถานที่ดังกล่าว ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓๗๙,๙๘๑ ครัวเรือน โรงเรียน ๕๕๒,๖๔๕ ครัวเรือน วัด ๖๗๖,๐๔๖ ครัวเรือน มัสยิด ๓๖,๖๖๙ ครัวเรือน โบสถ์ ๓๖,๙๒๔ ครัวเรือน และอื่นๆ ๑๗๗,๑๒๐ ครัวเรือน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้จัดสรรเมล็ดพันธุ์ผัก จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ซอง ส่งมอบให้กลุ่มเป้าหมาย ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วย ๑) หมู่บ้านคชานุรักษ์ และพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากช้างป่าใน ๕ จังหวัด ภาคตะวันออก ๒) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๓) และหมู่บ้านทั่วไปทั่วประเทศ ๓) หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ พ.ศ. ๒๕๖๔ (พื้นที่พัฒนาคุณภาพชีวิต โคก หนอง นา โมเดล ๗๖ จังหวัด) โดยได้สนับสนุนกิจกรรมการน้อมนำแนวพระราชดำริฯ ปลุกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา ศาสนสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูกผักสวนครัว

ประมวลผลความสำเร็จ

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

(รอบ ๒ : ๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีการรณรงค์สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน และต่อยอดขยายผลการดำเนินงานโครงการปลูกผักสวนครัวสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความยั่งยืน จึงได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งตนเองท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนา

หมู่บ้านให้ยั่งยืนสร้างชุมชนสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้ เสริมสร้างความสามัคคี มีวิถีพอเพียง เกื้อกูล สามารถดูแลช่วยเหลือและแบ่งปันกันในชุมชน มีผักสวนครัวไว้รับประทานในยามเกิดวิกฤต โดยที่ไม่ต้องซื้อหาจากข้างนอกบ้าน ประหยัดรายจ่าย เท่ากับเพิ่มรายได้ เสริมสร้างความแข็งแรงให้กับร่างกายด้วยผักใบเขียวและลดการสะสมสารพิษภายในร่างกาย ผ่านกิจกรรม/กระบวนการตามแผนปฏิบัติการ โดยประมวลผลสำเร็จได้ดังนี้

กระบวนการที่ ๑

กิจกรรมผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

ได้รับความอนุเคราะห์จาก **ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง** ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ๗๖ จังหวัด พัฒนาการจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัดทั่วประเทศ ดำเนินการรณรงค์ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อยคนละ ๑๐ ชนิด เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วย พัฒนาการจังหวัดทั่วประเทศ ๗๖ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในการร่วมกำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ สร้างแรงจูงใจให้เกิดกระแสการปลูกผัก สร้างการรับรู้ผ่านสื่อช่องทาง

ออนไลน์ และ ออฟไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram เว็บไซต์จังหวัด โดย จังหวัดที่มีผู้นำต้นแบบสูงสุด ๑๐ อันดับแรกของประเทศได้แก่ ๑)สมุทรสงคราม ๒) อุบลราชธานี ๓) ขอนแก่น ๔) ชัยภูมิ ๕) ร้อยเอ็ด ๖) ตาก ๗) นครศรีธรรมราช ๘) อุตรธานี ๙) นครนายก ๑๐) พระนครศรีอยุธยา และจังหวัดที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของผู้นำต้นแบบ ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ ๑)ขอนแก่น ๒)สมุทรสงคราม ๓)ร้อยเอ็ด ๔) ชัยภูมิ และ ๕) นครศรีธรรมราช ๖) อุตรธานี ๗) พิษณุโลก ๘) เชียงราย ๙) อุบลราชธานี ๑๐) สงขลา

จังหวัดที่มีการเผยแพร่กิจกรรมผู้นำต้นแบบสูงสุด ๑๐ อันดับแรก			
อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	ขอนแก่น	๖	อุตรธานี
๒	สมุทรสงคราม	๗	พิษณุโลก
๓	ร้อยเอ็ด	๘	เชียงราย
๔	ชัยภูมิ	๙	อุบลราชธานี
๕	นครศรีธรรมราช	๑๐	สงขลา

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

กระบวนการที่ ๒ ผู้นำต้องทำก่อน

ผู้นำชุมชน (อช. กพสม. อถล. ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ฯลฯ) กลุ่ม องค์กร เครือข่าย และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) จำนวนกว่า ๗ หมื่นคนร่วมรณรงค์ สร้างกระแสการปลูกผักสวนครัว อย่างต่อเนื่อง ในหลากหลายพื้นที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสื่อสาร สร้างการรับรู้การปลูกผักสวนครัว ผ่านช่องทาง Social Media โดยจังหวัด ที่มีผู้นำชุมชนต้นแบบสูงสุด ๑๐ อันดับ แรกของประเทศ ได้แก่ ๑) อุบลราชธานี

๒) ร้อยเอ็ด ๓) อุดรธานี ๔) ชัยภูมิ ๕) ขอนแก่น ๖) นครศรีธรรมราช ๗) ศรีสะเกษ ๘) พระนครศรีอยุธยา ๙) สกลนคร ๑๐) ปราจีนบุรี และจังหวัด ที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผู้นำต้องทำก่อน ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ ๑) ร้อยเอ็ด ๒) หนองบัวลำภู ๓) อุดรธานี ๔) ขอนแก่น ๕) อุบลราชธานี ๖) พระนครศรีอยุธยา ๗) น่าน ๘) อำนาจเจริญ ๙) นครศรีธรรมราช ๑๐) พังงา

จังหวัดที่มีจำนวนผู้นำชุมชนดำเนินกิจกรรมสูงสุด ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	อุบลราชธานี	๖	นครศรีธรรมราช
๒	ร้อยเอ็ด	๗	ศรีสะเกษ
๓	อุดรธานี	๘	พระนครศรีอยุธยา
๔	ชัยภูมิ	๙	สกลนคร
๕	ขอนแก่น	๑๐	ปราจีนบุรี

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

จังหวัดที่มีการเผยแพร่กิจกรรมผู้นำต้องทำก่อน ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	ร้อยเอ็ด	๖	พระนครศรีอยุธยา
๒	หนองบัวลำภู	๗	น่าน
๓	อุดรธานี	๘	อำนาจเจริญ
๔	ขอนแก่น	๙	นครศรีธรรมราช
๕	อุบลราชธานี	๑๐	พังงา

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

จังหวัดที่มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๓ ประสาน สูงสุด ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	อุบลราชธานี	๖	ขอนแก่น
๒	ร้อยเอ็ด	๗	พระนครศรีอยุธยา
๓	อุดรธานี	๘	สกลนคร
๔	ศรีสะเกษ	๙	สมุทรปราการ
๕	ชัยภูมิ	๑๐	นครศรีธรรมราช

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

กระบวนการที่ ๓

นักพัฒนา ๓ ประสาน กลไกการขับเคลื่อน

การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหารสู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารรอบ ๒ โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบล ประกอบด้วย นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น พัฒนาการ และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) และนักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านกิจกรรม ๓ ประสาน มีการร่วมกันปลูกผักสนับสนุนด้านงบประมาณด้านอุปกรณ์

องค์ความรู้รวมถึงการติดตามประเมินผล โดยมีผู้นำเข้าร่วม ๓ ประสานแล้วจำนวน ๖๖,๕๘๘ คน และมีกิจกรรม ๓ ประสานกว่า ๘๒,๔๖๕ กิจกรรม ซึ่งจังหวัดที่มีจำนวนผู้เข้าร่วม ๓ ประสาน ๑๐ อันดับแรก ได้แก่ ๑) อุบลราชธานี ๒) ร้อยเอ็ด ๓) อุตรธานี ๔) ศรีสะเกษ ๕) ชัยภูมิ ๖) ขอนแก่น ๗) พระนครศรีอยุธยา ๘) สกลนคร ๙) สมุทรปราการ ๑๐) นครศรีธรรมราชและจังหวัดที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ๓ ประสาน ๑๐ อันดับแรกได้แก่ ๑) อุตรธานี ๒) อุบลราชธานี ๓) อำนาจเจริญ ๔) ร้อยเอ็ด ๕) พระนครศรีอยุธยา ๖) หนองบัวลำภู ๗) ศรีสะเกษ ๘) น่าน ๙) ขอนแก่น ๑๐) สกลนคร

จังหวัดที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรม ๓ ประสาน ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	อุดรธานี	๖	หนองบัวลำภู
๒	อุบลราชธานี	๗	ศรีสะเกษ
๓	อำนาจเจริญ	๘	น่าน
๔	ร้อยเอ็ด	๙	ขอนแก่น
๕	พระนครศรีอยุธยา	๑๐	สกลนคร

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

ครัวเรือนปลูกผักอย่างน้อย ๑๐ ชนิด

อันดับ	จังหวัด	จำนวนดำเนินการ (ครัวเรือน)	คิดเป็นร้อยละ
๑	สตูล	๗๘,๑๑๔	๑๐๐
๒	อุบลราชธานี	๓๘๗,๙๓๑	๑๐๐
๓	พิษณุโลก	๑๗๘,๓๑๓	๙๖
๔	หนองบัวลำภู	๙๖,๙๙๗	๙๕
๕	ลำพูน	๑๐๕,๙๙๐	๙๔
๖	พังงา	๕๒,๕๗๓	๙๒
๗	ร้อยเอ็ด	๒๖๖,๔๔๖	๙๑
๘	เพชรบุรี	๙๒,๐๙๔	๙๑
๙	สมุทรปราการ	๒๗๔,๗๒๖	๘๙
๑๐	ประจวบคีรีขันธ์	๑๐๘,๖๕๐	๘๙
๑๑	ชัยภูมิ	๒๒๘,๖๕๗	๘๗
๑๒	ระยอง	๑๒๙,๑๙๕	๘๔
๑๓	เชียงราย	๒๓๓,๘๗๖	๘๓
๑๔	สมุทรสงคราม	๓๔,๘๕๖	๘๐
๑๕	อุดรธานี	๒๖๓,๔๔๙	๘๐

ข้อมูลจากระบบ Plant for good ณ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๔

กระบวนการที่ ๔

กิจกรรมทุกครัวเรือน คือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

เกิดการรณรงค์ให้**ทุกครัวเรือน** คือ **คลังอาหาร** ผ่านการปลูกผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริมให้ครัวเรือนในชุมชนเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ CLM และ HLM รณรงค์คัดแยกขยะ จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพจากเศษอาหาร เพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิต รวมถึงรณรงค์ให้ทุกหมู่บ้านสร้างคลังอาหารชุมชน โดยใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ (ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน/ ถนนกินได้ปลอดภัยไร้สารพิษ/ ปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถานสู่ชุมชน) เกิดแลกเปลี่ยนผลผลิตและแบ่งปันให้ผู้ยากไร้ในชุมชน และระหว่างชุมชนผ่านการจัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า โดยกิจกรรมที่ครัวเรือนดำเนินการมากที่สุดเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ “การปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิด”

คิดเป็นร้อยละ ๕๐ ของครัวเรือนทั่วประเทศที่ดำเนินการทำมกลางสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

ทั้งนี้ ผลความสำเร็จการดำเนินงานดังกล่าว พบว่า จาก ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ มี ๑๕ จังหวัด ที่ครัวเรือนในพื้นที่ดำเนินการปลูกผักสวนครัวร้อยละ ๘๐ - ๑๐๐ ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมี ๒ จังหวัด ที่มีจำนวนครัวเรือนที่ดำเนินการปลูกผักสวนครัว ๑๐ ชนิด เต็มพื้นที่คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ได้แก่ จังหวัดสตูล และจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งหากเปรียบเทียบผลความสำเร็จการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ยังคงมีการรณรงค์ให้**ทุกครัวเรือนสร้างคลังอาหารผ่านการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่อง** โดยจากระยะที่ ๑ มีจำนวนครัวเรือนเป้าหมายทั่วประเทศ ๑๒,๙๗๗,๐๓๙ ครัวเรือน

ดำเนินการปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๕ ชนิด ๑๒,๖๐๑,๔๙๑ ครัวเรือน คิดเป็น ๙๗.๑๑ เปอร์เซ็นต์ ขยายผลสร้างความต่อเนื่องคือพลัง จากการปลูกผัก ๕ ชนิด เป็นอย่างน้อยรวม ๑๐ ชนิด ๑๒,๑๒๐,๖๖๕ ครัวเรือน คิดเป็น ร้อยละ ๙๕.๗๔ เปอร์เซ็นต์ และท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กิจกรรมที่ครัวเรือนดำเนินการมากที่สุดเป็นอันดับ ๑ ในปฏิบัติการ ๙๐ วัน รอบ ๒ นี้ ยังคงเป็น “การปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๑๐ ชนิด” คิดเป็นร้อยละ ๕๐

ของครัวเรือนทั่วประเทศ ซึ่งเชื่อว่า ผลการดำเนินการดังกล่าว ยังไม่รวม ครัวเรือนที่ดำเนินการปลูกผักสวนครัว จนเป็นวิถีชีวิตในพื้นที่เสี่ยงท่ามกลางสถานการณ์วิกฤตนี้

กระบวนการที่ ๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

เกิดการถ่ายทอด ทักษะชีวิต
วิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
ผ่านการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สถานศึกษา ศาสนสถาน เป็นแหล่ง
เรียนรู้ในการปลูกผักสวนครัว รวมทั้ง
เลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคง
ทางอาหาร โดยแหล่งเรียนรู้ที่ครัวเรือน
ทั่วประเทศให้ความนิยมเข้าร่วมเป็น
อันดับ ๑ ได้แก่ ศาสนสถาน ซึ่งมีผู้นำ
ทางศาสนา เป็นผู้ผลักดันและขยายผล
การปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถาน
สู่ชุมชนเป็นการบูรณาการและขยายผล
การขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ วัด
ประชารัฐ สร้างสุข ตามหลัก “บวร”

ผลกระทบโครงการ

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙
(COVID-19)

ประโยชน์ที่สาธารณชนได้รับ

ประชาชนมีองค์ความรู้
พึ่งตนเอง
สร้างความมั่นคงทางอาหารได้

ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้

มีสวัสดิการชุมชน
สังคมเกื้อกูล

มีสิ่งแวดล้อม
และสภาวะที่ดีในชุมชน

๑ ผู้นำต้นแบบอย่างแท้จริง

- มีการจัดกิจกรรม Kick off ผู้นำต้นแบบ ตัวอย่างที่เห็นจริง ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง ๗๖ จังหวัด ร่วมกับภาคส่วนราชการ สื่อมวลชน ภาคีเครือข่าย พัฒนาชุมชน เช่น ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ผู้นำสตรี ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ครีวเรือนโคก หนอง นา โมเดล ปราชญ์สัมผัสอาชีพ ร่วมกันปลูกพืชผักสวนครัว ได้แก่ พริก มะเขือ คื่นห่าน กวางตุ้ง ผักบุ้ง ส้มจี๊ด กะเพรา สะระแหน่ ตะไคร้ ผักกาดแก้ว ผักชีฝรั่ง สตรอว์เบอร์รี แตงโม ฯลฯ มีตัวอย่างการปลูกผักสำหรับครัวเรือนที่ไม่มีพื้นที่โดยปลูกในกระถาง ในกระบะ และขยายผลปลูก ณ บ้านพักของผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

- มีการปลูกผักจำนวน ๒๐ ชนิด ภายในบริเวณสวนผู้ว่าราชการจังหวัด โดยหมุนเวียนพืชผักตามฤดูกาล มีการประชุมกำหนดนโยบายในที่ประชุม หัวหน้าส่วนราชการและติดตามเป็น ประจำทุกเดือน มีการประชาสัมพันธ์ การปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความ มั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ อย่างต่อเนื่อง เช่น คลิปวิดีโอ facebook

- มีการปลูกพืชผักสวนครัว กว่า ๑๐ ชนิด และเป็นแบบอย่างได้ กำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการ ให้เกิดผลสำเร็จ อย่างเป็นรูปธรรม มีการสื่อสาร สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นกระแสการปลูกผัก สวนครัวอย่างต่อเนื่อง

- จังหวัดชัยนาท ร่วมกันปลูกผักสวนครัว จำนวนกว่า ๒๐ ชนิด และสร้างการรับรู้ การปลูกผัก สวนครัว

- ผู้นำชุมชนจังหวัดปราจีนบุรี จัดกิจกรรม การน้อมนำแนวพระราชดำริฯ สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒

๒ ผู้นำต้องทำก่อน

- คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดยะลา ได้ร่วมกันปลูกหญ้าแฝก เพื่อเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปรับปรุงสภาพแวดล้อม และลดต้นทุนในการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน พร้อมทั้งร่วมกันปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อต่อยอดแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ระยะที่ ๒

- ผู้นำชุมชนชาวจังหวัดลพบุรี จัดกิจกรรมการน้อมนำแนวพระราชดำริฯ สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒

- พช.สุรินทร์ ร่วมกับสถานศึกษา จัดกิจกรรมและประชาสัมพันธ์กิจกรรมการปลูกผัก

- พช.หนองบัวลำภู ร่วมกับภาคีเครือข่ายและผู้นำชุมชน ร่วมกันจัดกิจกรรมการปลูกผัก พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อช่องทางต่างๆ

- พช.ร้อยเอ็ด ร่วมกับภาคีเครือข่าย และผู้นำชุมชนร่วมกันจัดกิจกรรมการปลูกผัก

- พช.นครราชสีมา ร่วมกับคณะสงฆ์ และส่วนราชการ และผู้นำกลุ่ม องค์กรจัดกิจกรรม พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์กิจกรรมการปลูกผัก

๓

นักพัฒนา ๓ ประสานกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการ ๙๐ วัน

• สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอของ ๒๐ จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน ในระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- ๑ พัฒนาการ และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.)
- ๒ นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- ๓ นักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ)

• จัดทำแผนขับเคลื่อนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” รอบ ๒

• ทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน ร่วมกันเผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทาง การประชาสัมพันธ์และกระตุ้นการรับรู้การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหารสู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ ทางระบบออนไลน์และออฟไลน์

ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

๑ ปลุกผักไว้กินเองอย่างน้อย
 ๑๐ ชนิด

๒ มีการคัดแยกขยะในครัวเรือน

๓ มีการขยายผลการสร้างความ
 มั่นคงทางด้านอาหารจากครัวเรือนสู่
 ชุมชน และจากชุมชนสู่องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น

๔ มีกลไกการประสานความ
 ร่วมมือขับเคลื่อนการปลูกพืชผัก
 สวนครัวอย่างต่อเนื่อง มีกิจกรรมที่
 ดำเนินการร่วมกัน ดังนี้

- มีการบริหารจัดการขยะ (3Rs
 ได้แก่ การคัดแยกขยะ/การทำถังขยะเปียก
 ลดโลกร้อน/การทำปุ๋ยชีวภาพ)

- มีการสร้างคลังอาหารชุมชน
 โดยใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์
 (ถนนกินได้ปลอดภัย ไร้สารพิษ)

- มีศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
 และต้นกล้าได้แก่ศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
 และต้นกล้าในองค์กรบริหารส่วนตำบล
 ภูซาง ในการจัดทำธนาคารเมล็ดพันธุ์
 ผักในองค์กร

- มีการจัดตั้งตลาดผัก
 ปลอดภัย

- ใช้หลักประหยัด อดออม
 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
 พอเพียงมาใช้ในชุมชนสู่เครือข่ายต่างๆ
 ในชุมชน

๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

- มีการปลูกผักสวนครัว และ เลี้ยงสัตว์ ในบริเวณศาสนสถาน สถานศึกษา ต่าง ๆ
- จัดสรรพื้นที่บริเวณศาสนกิจ ปลูกพืชผักเพื่อสุขภาพ โดยใช้พื้นที่ที่มีน้อยใช้สอยให้คุ้มค่า
- เชิญชวนประชาชน พุทธศาสนิกชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน
- การร่วมกันปลูกพืชผักสวนครัว บริเวณลานวัด ในรูปแบบเครือข่าย “บวร” และขยายผลไปสู่ชุมชน

- ผลักดันและขยายผลการปลูกพืชผักจากศาสนาสถานสู่ชุมชน ให้เกิดผลชัดเจนเป็นรูปธรรม
- กิจกรรมหนึ่งอำเภอ หนึ่งวัด ปฏิบัติธรรมในแปลงผัก เรียนรู้ในเรื่องกสิกรรมธรรมชาติ การบูรณาการการทำงานร่วมกับท้องถิ่นที่ท้องถิ่นวัด มัสยิด เป็นภาพรวมของสังคมพหุวัฒนธรรม

- มีธนาคารเมล็ดพันธุ์ มีการขยายผลสู่วัดใกล้เคียงในตำบลอย่างเป็นรูปธรรม และมีการถนอมอาหารแจกเมล็ดพันธุ์และต้นกล้าแก่ประชาชนทั่วไป และสนับสนุนศูนย์เรียนรู้ของชุมชน
- สามารถเป็นแบบอย่างแหล่งเรียนรู้/ศึกษาดูงาน

๕

โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) พ.ศ. ๒๕๖๕
(๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

แผนปฏิบัติการ ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน พร้อมทั้งน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยรณรงค์ให้ ๑๒.๙ ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ ดำเนินการปลูกผักสวนครัวไว้กินได้ เน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้

โดยครั้งที่ ๑ เริ่มดำเนินการแผนปฏิบัติการ “Quick win” ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน – ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และได้มีการขยายผลสร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้และเสริมสร้างความรักความสามัคคีและความเกื้อกูลของคนในชุมชน ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ถึง ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวประจำครัวเรือน ๕-๑๐ ชนิด จัดตั้งศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ประจำตำบล สร้างชุมชนสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการขยะ จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน รวมทั้งสร้างนวัตกรรมด้านอาหาร ได้แก่ เมนูอาหารรักษาสุภาพตลาดนัดสีเขียว ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพื้นบ้าน ทำให้ชุมชนเกิดชุมชนเกื้อกูล เพิ่มพูนความสามัคคี มีวิถีพอเพียง เพื่อเป็นการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานโครงการฯ ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความยั่งยืน

โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ “กรมการพัฒนาชุมชน” ได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน “การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหารสู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารรอบ ๒” ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ – ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ภายใต้แนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อน” สร้างกระแสแรงจูงใจปลูกผักสวนครัวผ่าน “ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง” ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และบุคลากรในสังกัด ร่วมประสานกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการสู่ทุกครัวเรือนคือคลังอาหารทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน เกิดทักษะชีวิตใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็นเกิดชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ในการ

สร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ

ในระยะต่อมาเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้รณรงค์ให้ทุกจังหวัดขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวตามแนวทางรอบ ๒ อย่างต่อเนื่อง ด้วยการส่งเสริมให้ปลูกกล้วย ๕ หน่อ มะละกอ ๕ ต้น รวมถึงพืชสมุนไพร เช่น พริก ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย ฟักทะลายโจร เพื่อสร้างพลังความต่อเนื่องในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและยาลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือน และระดับกลุ่มอาชีพ อีกทั้งเพื่อป้องกันและบรรเทาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19) โดยมีระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕ โดยมีเป้าหมายดำเนินการในทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ

๑ เพื่อสร้างพลังความต่อเนื่อง ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

๒ เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ

สำหรับการขับเคลื่อนให้ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนในครั้งนี้ จะใช้ปฏิบัติการตามแนวทางดำเนินการ ๖ กระบวนงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการที่ ๑

ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

๑ ขอความอนุเคราะห์และรณรงค์ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ และเจ้าหน้าที่สังกัดกรมการพัฒนาชุมชน ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคปลูกผักสวนครัวอย่างน้อยคนละ ๑๐ ชนิด เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน

๒ สื่อสารสร้างการรับรู้ผ่านช่องทาง Social Media อย่างน้อยคนละ ๑ ช่องทาง เป็นประจำทุกเดือน ทั้งนี้ให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ดำเนินการประชาสัมพันธ์การปลูกผักสวนครัวของผู้บริหารระดับสูง (ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ) ด้วย

กระบวนการที่ ๒ ผู้นำต้องทำก่อน

รณรงค์เชิญชวนให้ผู้นำชุมชน (อช. กพสม. อถล. ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ฯลฯ) กลุ่มองค์กรเครือข่ายและนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) สร้างกระแสการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่อง

ในหลากหลายพื้นที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสื่อสารสร้างการรับรู้การปลูกผักสวนครัวผ่านช่องทาง Social Media อย่างน้อยคนละ ๑ ช่องทางเป็นประจำทุกเดือน

กระบวนการที่ ๓

นักพัฒนา ๓ ประสาน กลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการ

การน้อมนำแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ อย่างต่อเนื่อง

๑ สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบลเพื่อขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

- พัฒนาการ และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.)
- นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- นักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ)

๒ จัดทำแผนขับเคลื่อนปฏิบัติการ “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” รอบ ๒ ต่อเนื่อง

๓ จังหวัด/อำเภอ ติดตามสนับสนุนการดำเนินการขับเคลื่อนของนักพัฒนา ๓ ประสานในรูปแบบการนิเทศงานแบบกลุ่ม

๔ เผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทางการประชาสัมพันธ์และกระตุ้นการรับรู้การน้อมนำแนวพระราชดำริของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ ต่อเนื่องทางระบบออนไลน์และออฟไลน์

๕ รายงานผลการดำเนินการตามแนวทางที่กรมการพัฒนาชุมชนกำหนด

กระบวนการที่ ๔

ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร

ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

๑ รณรงค์ให้ทุกครัวเรือน ปลูกผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๒ ส่งเสริมให้ครัวเรือน ในชุมชนเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ CLM และ HLM

๓ รณรงค์คัดแยกขยะ ถึงขยะ เปียกลดโลกร้อนทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมัก ชีวภาพจากเศษอาหาร เพื่อปรับปรุงดิน และเพิ่มผลผลิต

๔ รณรงค์ให้ทุกหมู่บ้าน สร้างคลังอาหารชุมชน โดยใช้พื้นที่ สาธารณประโยชน์ (ทางนี้มีผล ผู้คน รักกัน/ถนนกินได้ ปลอดภัยไร้สารพิษ/ ปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถานสู่ชุมชน)

๕ แลกเปลี่ยนผลผลิตและ แบ่งปันให้ผู้ยากไร้ในชุมชน

๖ จัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์ และต้นกล้า/อพ.สธ./ต้นไม้ในพุทธประวัติ หรือวรรณคดี/ต้นไม้ที่ใช้สำหรับย้อมสีผ้า

กระบวนการที่ ๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

๑ ถ่ายทอดวิถีปฏิบัติสู่ลูกหลานในครัวเรือน

๒ ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา ศาสนสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูกผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กระบวนการที่ ๖

ถอดรหัสการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

- ๑ ประเมินผลความสำเร็จของโครงการ
- ๒ ถอดบทเรียนสรุปผลสำเร็จการดำเนินการขับเคลื่อนปฏิบัติการ

ผลการดำเนินงาน

แผนปฏิบัติการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่าง : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

ผลการดำเนินงาน “การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร (รอบ ๒ ต่อเนื่อง)” **ส่วนกลาง** มีผู้อำนวยการสำนักงาน ศูนย์ฯ พร้อมทั้งข้าราชการ และบุคลากรกรมการพัฒนาชุมชนส่วนกลาง

ทุกระดับ ร่วมรณรงค์ปลูกผักสวนครัวพืชสมุนไพร เป็นผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง โดยดำเนินการปลูกพืชผักสวนครัวอย่างน้อย ๕-๑๐ ชนิด มีการปลูกพืชสมุนไพรที่มีฤทธิ์กระตุ้นภูมิคุ้มกัน เช่น กระชาย ฟ้าทะลายโจร ข่า ขิง ตะไคร้ เป็นต้น โดยได้นำพืชผักสมุนไพรที่ปลูกมาปรุงอาหาร สร้างภูมิคุ้มกันในระดับครัวเรือน **ส่วนภูมิภาค** ผู้ว่าราชการ

จังหวัด พร้อมด้วยนายกเหล่ากาชาด รองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการกรมการพัฒนาชุมชน ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาบทบาทสตรี ผู้นำทางศาสนา และประชาชน เข้าร่วม ดำเนินการอย่างคึกคัก ร่วมเป็นต้นแบบ ในการปลูกพืชผักสมุนไพร โดยเฉพาะ “ฟ้าทะลายโจร” บัญชียาหลักแห่งชาติ ด้านสมุนไพรในการรักษาโควิด พร้อมทั้ง เชิญชวนให้พี่น้องประชาชนทุกครัวเรือน ในพื้นที่ปลูกพืชผักสมุนไพรให้ครบ ทุกบ้าน เน้นการพึ่งตนเอง ประกอบเมนู สุขภาพจากสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกัน โดยมีจำนวนประชาชนเข้าร่วม โครงการยอดสะสมแล้วกว่า ๑๒.๖ ล้าน ครัวเรือน ซึ่งสรุปผลความก้าวหน้า จาก Dashboard ระบบรายงาน Plant for Good Report แบบ real - time รายละเอียดดังนี้ (ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕)

๑) กิจกรรมผู้นำต้นแบบ ตัวอย่างที่เห็นจริง ดำเนินการแล้ว ๗๖ จังหวัด ๘๗๘ อำเภอ ๗,๔๘๐ ตำบล ๘๑,๕๙๗ หมู่บ้าน โดยมีผู้นำต้นแบบ ที่เข้าร่วมโครงการฯ ยอดสะสมทั้งสิ้น ๑๖๐,๒๔๖ คน จำแนกเป็นผู้ที่ดำรง ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ๘๐ คน พัฒนาการจังหวัด ๘๑ คน นายอำเภอ ๙๘๑ คน พัฒนาการอำเภอ ๑,๒๖๕ คน หัวหน้าส่วนราชการ ๖๗๙ คน และ เจ้าหน้าที่ ๕,๘๐๕ คน โดยกิจกรรม ที่ผู้นำให้ความสำคัญและทำเป็น แบบอย่าง ได้แก่ กำหนดนโยบายและ ผลักดันกิจกรรมตามแผน และสร้าง แรงจูงใจให้เกิดกระแสในการปลูกผักสวนครัวและพืชสมุนไพร

๒) กิจกรรมผู้นำต้องทำก่อน มีผู้นำเข้าร่วมโครงการฯ ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ ๑๕,๒๙๐ คน ผู้นำท้องถิ่น ๖,๙๕๑ คน อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) ๑,๓๘๗ คน ผู้นำ อช. ๔,๓๑๖ คน นพต. ๒,๘๙๕ คน กพสต. ๒,๗๐๙ คน สตรี ๑๐,๘๑๗ คน และอื่นๆ ๑๐๖,๘๔๙ คน

๓) กิจกรรมนักพัฒนา
๓ ประสาน กลไกการขับเคลื่อน
ปฏิบัติการ สำนักงานพัฒนาชุมชน
 อำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน
 ในระดับตำบล เพื่อขับเคลื่อนการปลูกผัก
 สวนครัวอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย
 พัฒนาการ นักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ
 (นพต.) นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และ
 นักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม.
 อถล. ฯลฯ) โดยมีกิจกรรม ๓ ประสาน
 จำนวน ๑๑๐,๖๙๒ กิจกรรม

๔) กิจกรรมทุกครัวเรือน
คือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือ
ศูนย์แบ่งปัน มีการรณรงค์ให้ทุก
 ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย
 ๑๐ ชนิด ๑๑,๓๗๙,๖๐๖ ครัวเรือน
 เลี้ยงสัตว์/ประมง ๓,๖๘๓,๗๘๘ ครัวเรือน
 มีการเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบ
 การพัฒนาคุณภาพชีวิต CLM และ HLM
 ๑,๙๖๑,๙๐๖ ครัวเรือน คัดแยกขยะ
 ๖,๑๙๘,๓๙๙ ครัวเรือน ทำถังขยะเปียก
 ลดโลกร้อน ๔,๘๓๔,๒๗๖ ครัวเรือน

ทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ ๓,๐๔๑,๑๙๐
 ครัวเรือน มีการรณรงค์สร้างคลังอาหาร
 ชุมชน โดยใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์
 ผ่านกิจกรรม ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน
 ๙๑๑,๔๗๗ แห่ง ถนนกินได้ปลอดภัย
 ไร้สารพิษ ๕๘๖,๙๓๔ แห่ง ปลูกผักร่วม
 กันในที่สาธารณประโยชน์ ๕๗๕,๔๕๕
 แห่ง ปลูกผักสวนครัวจากศาสนสถาน
 สู่ชุมชน ๕๑๓,๙๓๕ แห่ง มีการแลกเปลี่ยน
 ผลผลิตและแบ่งปันในชุมชน
 ๑,๔๙๑,๕๗๒ ครั้ง แลกเปลี่ยนผลผลิต
 และแบ่งปันนอกชุมชน ๑,๐๐๒,๕๘๘
 ครั้ง โดยมีครัวเรือนที่ลดรายจ่ายแล้ว
 ๕,๒๙๑,๐๔๕ ล้านครัวเรือน และครัวเรือน
 ที่เพิ่มรายได้แล้ว ๓,๙๑๔,๔๘๐ ล้าน
 ครัวเรือน

๕) กักขะชีวิตวิถีใหม่
เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
 มีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในการสร้าง
 ความมั่นคงทางอาหาร จำนวนรวม
 ทั้งสิ้น ๓๔,๔๐๕ แห่ง ประกอบด้วย
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕,๕๓๒ แห่ง
 โรงเรียน ๑๑,๐๙๑ แห่ง วัด ๑๔,๙๙๕ แห่ง

มัสยิด ๖๓๖ แห่ง โบสถ์ ๑๗๑ แห่ง และอื่นๆ ๑,๙๘๑ แห่ง โดยมีครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามสถานที่ดังกล่าว จำนวนรวมทั้งสิ้น ๒,๕๖๐,๕๓๑ ครัวเรือน ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๕๗๒,๒๖๙ ครัวเรือน โรงเรียน ๗๘๔,๐๒๐ ครัวเรือน วัด ๙๔๔,๑๘๓ ครัวเรือน มัสยิด ๓๖,๔๔๗ ครัวเรือน โบสถ์ ๓๔,๗๔๕ ครัวเรือน และอื่นๆ ๑๘๘,๓๒๔ ครัวเรือน

The infographic titled "Plant for Good Report" features a header with logos for the United Nations Sustainable Development Goals, World Soil Day, the Thai Ministry of Community Development, and the Thai Royal Coat of Arms. The main title "Plant for Good Report" is prominently displayed in a stylized font.

Below the title, there is a section titled "คู่มือบันทึกข้อมูลปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร" (Manual for recording vegetable cultivation activities to ensure food security). This section includes a QR code with the text "SCAN ME" below it.

The infographic also displays various data visualizations, including bar charts, pie charts, and maps, illustrating the impact of the program. At the bottom, there is a section titled "การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี" (Following the Royal Decree of Her Majesty Queen Mother Chulabhorn Mahachulalongkornrajavidyalaya University), which mentions the goal of ensuring food security for 2565.

At the very bottom, the text "เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ ภายในปี ๒๕๖๕" (Stable base economy and self-reliant communities by 2023) is displayed alongside the "Change for Good" logo.

ประมวลผลความสำเร็จ

แผนปฏิบัติการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่าง : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๕)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีการรณรงค์สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน และต่อยอดขยายผลการดำเนินงานโครงการปลูกผักสวนครัว สร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความยั่งยืน จึงได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก

(อถล.) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งตนเองท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน สร้างชุมชนสีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ชุมชนเกิดรายได้ เสริมสร้างความสามัคคี มีวิถีพอเพียง เกื้อกูล

สามารถดูแลช่วยเหลือและแบ่งปันกัน
ในชุมชน มีผักสวนครัวและพืชสมุนไพร
ไว้รับประทานในยามเกิดวิกฤต โดยที่
ไม่ต้องซื้อหาจากข้างนอกบ้าน ประหยัด
รายจ่าย เท่ากับเพิ่มรายได้ เสริมสร้าง
ความแข็งแรงให้กับร่างกายด้วยผัก
ใบเขียวและลดการสะสมสารพิษภายใน

ร่างกาย ผ่านกิจกรรม/กระบวนการ
ตามแผนปฏิบัติการ โดยประมวลผล
สำเร็จจากฐานข้อมูลระบบ Plant for
Good Report แบบ real - time (ข้อมูล
ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕)
รายละเอียดดังนี้

๑

ผลดำเนินการระดับพื้นที่

ดำเนินการแล้ว ๗๖ จังหวัด
๘๗๘ อำเภอ ๗,๔๘๐ ตำบล ๘๑,๙๕๗
หมู่บ้าน โดยมีจังหวัดดำเนินการ
ครบทุกหมู่บ้าน จำนวน ๓๖ จังหวัด
ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี กาฬสินธุ์
กำแพงเพชร ขอนแก่น จะเชิงเทรา ตรัง
นนทบุรี น่าน บึงกาฬ บุรีรัมย์ ปทุมธานี
ปัตตานี พระนครศรีอยุธยา พังงา พิจิตร
พิษณุโลก เพชรบูรณ์แพร่ มหาสารคาม

มุกดาหาร ยะลา ลำพูน เลย สตูล
สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สระแก้ว
สระบุรี สิงห์บุรี สุโขทัย สุพรรณบุรี
หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี
อุทัยธานี และจังหวัดอุบลราชธานี
คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๔๔ ของจำนวน
หมู่บ้านทั้งหมด (ตามฐานข้อมูล จปฐ.
๖๒ ของกรมการพัฒนาชุมชน)

ผลดำเนินการระดับพื้นที่			
ระดับ	จำนวน	ดำเนินการแล้ว	คิดเป็น (%)
จังหวัด	๗๖	๗๖	๑๐๐
อำเภอ	๘๗๘	๘๗๘	๑๐๐
ตำบล	๗,๕๘๓	๗,๔๘๐	๙๘.๖๔
หมู่บ้าน	๘๔,๑๐๙	๘๑,๙๕๗	๙๗.๔๔
ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕			

๒

ผลสำเร็จตามกิจกรรม/กระบวนการ

กิจกรรมผู้นำต้นแบบ
ตัวอย่างที่เห็นจริง ได้รับความ
 อนุเคราะห์จาก **ผู้นำต้นแบบตัวอย่าง**
ที่เห็นจริง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด
 พัฒนาการจังหวัด นายอำเภอ
 พัฒนาการอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ
 ระดับจังหวัดทั่วประเทศ ดำเนินการ
 รณรงค์ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย
 คนละ ๑๐ ชนิด เป็นตัวอย่างแก่
 ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมี

ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการ
 จังหวัด นายกเหล่ากาชาด พัฒนาการ
 จังหวัด หัวหน้าส่วนราชการทุกภาคส่วน
 ร่วมกำหนดนโยบายและผลักดัน
 กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ สร้างแรง
 จูงใจให้เกิดกระแสการปลูกผักสวนครัว
 พืชสมุนไพร กระจาย ฟ้ายะลวยโจร
 สร้างการรับรู้ผ่านสื่อช่องทางออนไลน์
 และออฟไลน์

กิจกรรมผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง			
ผู้นำต้นแบบระดับจังหวัด			
ตำแหน่ง	จำนวน	ดำเนินการแล้ว	คิดเป็น (%)
ผู้ว่าราชการจังหวัด	๗๖	๗๖	๑๐๐
พัฒนาการจังหวัด	๗๖	๗๖	๑๐๐
ผู้นำต้นแบบระดับอำเภอ			
นายอำเภอ	๘๗๘	๘๗๘	๑๐๐
พัฒนาการอำเภอ	๘๗๘	๘๗๘	๑๐๐
ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕			

จังหวัดที่มีการรายงานผลผู้นำต้นแบบสูงสุด ๑๐ อันดับแรก			
อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	ศรีสะเกษ	๖	อุบลราชธานี
๒	ร้อยเอ็ด	๗	เชียงราย
๓	นครศรีธรรมราช	๘	ตาก
๔	สุรินทร์	๙	น่าน
๕	หนองบัวลำภู	๑๐	พิษณุโลก
ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕			

กิจกรรมผู้นำต้องทำก่อน ผู้นำชุมชน (อช. กพสม. อถล. ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ฯลฯ) กลุ่ม องค์กร เครือข่าย และนักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) จำนวนกว่า ๗ หมื่นคน ร่วมรณรงค์สร้างกระแสการปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่องในหลากหลายพื้นที่ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสื่อสารสร้างการรับรู้การปลูกผักสวนครัวผ่านช่องทาง Social Media

จังหวัดที่มีจำนวนผู้นำชุมชนดำเนินกิจกรรมสูงสุด ๑๐ อันดับแรก			
อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	สุรินทร์	๖	ร้อยเอ็ด
๒	อุบลราชธานี	๗	ขอนแก่น
๓	อุทัยธานี	๘	ชัยภูมิ
๔	สมุทรสงคราม	๙	อุดรธานี
๕	นครศรีธรรมราช	๑๐	ตาก
ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕			

นักพัฒนา ๓ ประสาน กลไก การขับเคลื่อน ปฏิบัติการน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหารสู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒ ต่อเนื่อง โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สร้างทีมนักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบล ประกอบด้วย นักพัฒนาชุมชนท้องถิ่น พัฒนาการ และนักพัฒนา

พื้นที่ต้นแบบ (นพต.) และนักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ) เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องผ่านกิจกรรม ๓ ประสาน มีการร่วมกันปลูกผัก สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านอุปกรณ์ องค์ความรู้ รวมถึงการติดตามประเมินผลโดยมีผู้นำเข้าร่วม ๓ ประสานแล้ว จำนวน ๖๖,๕๘๘ คน และมีกิจกรรม ๓ ประสานกว่า ๘๒,๔๖๕ กิจกรรม

จังหวัดที่มีจำนวนผู้นำ ๓ ประสาน ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	สมุทรสงคราม	๖	ศรีสะเกษ
๒	ร้อยเอ็ด	๗	นครนายก
๓	อุตรธานี	๘	สงขลา
๔	พระนครศรีอยุธยา	๙	มหาสารคาม
๕	สกลนคร	๑๐	พิษณุโลก

ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

จังหวัดที่มีการดำเนินกิจกรรมผู้นำ ๓ ประสาน ๑๐ อันดับแรก

อันดับที่	จังหวัด	อันดับที่	จังหวัด
๑	นครศรีธรรมราช	๖	ชัยภูมิ
๒	อุทัยธานี	๗	สกลนคร
๓	ศรีสะเกษ	๘	สงขลา
๔	อุตรธานี	๙	พระนครศรีอยุธยา
๕	ขอนแก่น	๑๐	เชียงราย

ข้อมูลจากระบบ Plant for Good Report ข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

กิจกรรมทุกครัวเรือนคือ
คลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์
แบ่งปัน เกิดการรณรงค์ให้ทุกครัวเรือน
 คือคลังอาหาร ผ่านการปลูกผักสวนครัว
 พืชสมุนไพร รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง
 เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ส่งเสริม
 ให้ครัวเรือนในชุมชนเรียนรู้จากพื้นที่
 ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ

CLM และ HLM รณรงค์คัดแยกขยะ
 จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนทำ
 ปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพจากเศษอาหาร
 เพื่อปรับปรุงดินและเพิ่มผลผลิต
 ซึ่งกิจกรรมที่ครัวเรือนดำเนินการมากที่สุด
 เป็นอันดับ ๑ ได้แก่ “การปลูกผักสวนครัว
 อย่างน้อย ๑๐ ชนิด” ดำเนินการแล้ว
 จำนวน ๑๑,๓๓๙,๖๐๖ ครัวเรือน คิดเป็น

๘๗.๗๗ เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนทั่วประเทศ โดย**ระดับอำเภอ** มีจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านดำเนินการครบ ๑๐๐ จำนวน ๒๙๙ อำเภอ **ระดับจังหวัด** มีผลดำเนินการอยู่ในระดับดี (ร้อยละ ๘๐) จำนวน ๑๘ จังหวัด ระดับดีมาก (ร้อยละ ๙๐) จำนวน ๒๗ จังหวัด และระดับดีเลิศ (ร้อยละ ๑๐๐) จำนวน ๑๓ จังหวัด ซึ่ง ๕ อันดับสมุนไพรรักษาโควิดที่ครัวเรือนในหมู่บ้านนิยมปลูกตามลำดับมากไปน้อย ได้แก่ ๑) ฟักทะลายโจร

๒) กระชาย ๓) ขิง ๔) ขมิ้นชัน และ ๕) มะขามป้อม รวมถึงการณรงค์ให้ทุกหมู่บ้านสร้างคลังอาหารชุมชนโดยใช้พื้นที่สาธารณประโยชน์ (ทางนี้มีผลผู้คนรักกัน/ถนนกินได้ ปลอดภัยไร้สารพิษ/ปลูกผักสวนครัวจากศาสนาสถานสู่ชุมชน) เกิดแลกเปลี่ยนผลผลิตและแบ่งปันให้ผู้ยากไร้ในชุมชน และระหว่างชุมชน โดยกิจกรรมที่นิยมดำเนินการได้แก่กิจกรรม “ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน”

ครัวเรือนปลูกผักอย่างน้อย ๑๐ ชนิด

อันดับที่	จังหวัด	ครัวเรือน	ร้อยละ
๑	กำแพงเพชร	๑๕๔,๔๕๖	๑๐๐
๒	ขอนแก่น	๓๖๑,๗๙๗	๑๐๐
๓	ตาก	๑๒๑,๕๓๖	๑๐๐
๔	นครพนม	๑๖๗,๓๒๖	๑๐๐
๕	บึงกาฬ	๙๒,๘๓๕	๑๐๐
๖	พังงา	๕๖,๘๑๑	๑๐๐
๗	พิจิตร	๑๒๕,๖๒๗	๑๐๐
๘	เพชรบุรี	๑๐๑,๗๒๙	๑๐๐
๙	มุกดาหาร	๘๘,๕๗๐	๑๐๐
๑๐	หนองคาย	๑๐๓,๔๓๙	๑๐๐
๑๑	หนองบัวลำภู	๑๔๗,๗๐๔	๑๐๐
๑๒	อุบลราชธานี	๓๘๑,๙๓๙	๑๐๐

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชน
ไทยสร้างอาหารเป็น เกิดการ
 ถ่ายทอดทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชน
 ไทยสร้างอาหารเป็น ผ่านการส่งเสริม
 ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา
 ศาสนสถาน เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูก
 ผักสวนครัว รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง
 เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

โดยแหล่งเรียนรู้ ที่ครัวเรือนทั่วประเทศ
 ให้ความนิยมเข้าร่วมเป็นอันดับ ๑ ได้แก่
 ศาสนสถาน ซึ่งมีผู้นำทางศาสนาเป็น
 ผู้ผลักดันและขยายผลการปลูกผัก
 สวนครัวจากศาสนสถานสู่ชุมชนเป็นการ
 บูรณาการและขยายผลการขับเคลื่อน
 กิจกรรมโครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข
 ตามหลัก “บวร”

๓

ผลกระทบโครงการ

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)
- สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ (อุทกภัย)

๔

ประโยชน์ที่สาธารณชนได้รับ

- ประชาชนมีองค์ความรู้ ฟังตนเอง สร้างความมั่นคงทางอาหารได้
- ประชาชนมีอาชีพ มีรายได้
- มีสวัสดิการชุมชน สังคมเกื้อกูล
- มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาวะที่ดีในชุมชน

๖

โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) พ.ศ. ๒๕๖๖
(๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

แผนปฏิบัติการ ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่าง : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ รวมถึงภัยพิบัติทางธรรมชาติ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน สินค้าอุปโภคบริโภคได้รับผลกระทบรุนแรงขาดแคลน และราคาสูงขึ้น กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริของ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง โดยรณรงค์ให้ ๑๒.๙ ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ ดำเนินการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ เน้นการพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติจนเป็นวิถีชีวิตเพื่อให้

รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้ โดยครั้งที่ ๑ เริ่มดำเนินการแผนปฏิบัติการ “Quick win” ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ และได้มีการขยายผลสร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือนเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้ และเสริมสร้างความรักความสามัคคีและความเกื้อกูลของคนในชุมชน ระหว่างวันที่ ๑ กรกฎาคม ถึง ๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวประจำครัวเรือน ๕-๑๐ ชนิด จัดตั้งศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ประจำตำบล สร้างชุมชนสีเขียวเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม บริหารจัดการขยะ จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน รวมทั้งสร้างนวัตกรรมด้านอาหาร ได้แก่ เมนูอาหาร รัชสุขภาพ ตลาดนัดสีเขียว ผลิตภัณฑ์สมุนไพรพื้นบ้าน ทำให้ชุมชนมีการเกื้อกูลเพิ่มพูนความสามัคคี มีวิถีพอเพียงเพื่อเป็นการต่อยอดและขยายผลการดำเนินงานในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีความยั่งยืน “กรมการพัฒนาชุมชน”

ได้บูรณาการความร่วมมือกับ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผ่านอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก (อถล.) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน “การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒” ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ภายใต้แนวคิด “จะพัฒนาใครเขาต้องพัฒนาเราก่อน” สร้างกระแสนรณรงค์ปลูกผักสวนครัว ผ่าน “ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง” ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และบุคลากรในสังกัดร่วมประสานกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการสู่ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน เกิดทักษะชีวิตใหม่เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็นเกิดชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

พร้อมทั้งเชิดชูเกียรติบุคคลต้นแบบ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องถึงสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้รณรงค์ให้ทุกจังหวัดขับเคลื่อนการน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้เป็นไปตามแนวทางปลูกผักสวนครัวรอบ ๒ อย่างต่อเนื่อง โดยปลูกผักสวนครัวกล้วย ๕ หน่อ มะละกอ ๕ ต้น รวมถึงพืชสมุนไพร พริก ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย ฟักทะลายโจร เพื่อสร้างพลังความต่อเนื่องในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและยา ศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า

ลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้นทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ อีกทั้งเพื่อป้องกันและบรรเทาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Covid-19) โดยมีระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖ โดยมีเป้าหมายดำเนินการในทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย ๑๒,๙๔๒,๕๗๔ ครัวเรือนทั่วประเทศ ตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี ๒๕๖๕ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑ เพื่อสร้างพลังความต่อเนื่องในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

๒ เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ

๓ เพื่อสร้างโมเดลต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ๘๗๘ อำเภอ

สำหรับการขับเคลื่อนให้ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนในครั้งนี้จะใช้ปฏิบัติการตามแนวทางดำเนินการ ๖ กระบวนการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนการที่ ๑

ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

กระบวนการที่ ๒

ผู้นำต้องทำก่อน

กระบวนการที่ ๓

นักพัฒนา ๓ ประสาน กลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการ

กระบวนการที่ ๔

ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

กระบวนการที่ ๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

กระบวนการที่ ๖

ถอดรหัสการพัฒนา : ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง
ในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินงาน แผนปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่าง : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

กรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน พร้อมทั้งน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยรณรงค์ให้ทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย

ดำเนินการปลูกผักสวนครัว เน้นการพึ่งตนเอง ตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยุกระดับโภชนาการ ส่งเสริมการเกษตรกรรมที่ยั่งยืนขององค์กรการสหประชาชาติ สร้างพลังความต่อเนื่องในการสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในชนบทและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งสร้างรายได้ และสร้างเสริมความรัก ความสามัคคี และการเกื้อกูลของคนใน ชุมชน/หมู่บ้าน โดยกรมฯ ได้มีหนังสือ สั่งการเพื่อแจ้งแนวทางการขับเคลื่อน ขยายผลการดำเนินงานฯ โดยดำเนินการ จัดกลุ่มของหมู่บ้านระดับดี ปานกลาง และพัฒนาการจัดลำดับ (ranking) ครัวเรือนที่ปลูกผักสวนครัวได้สวยงาม ที่สุด ในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล อำเภอ การจัดทำโครงการ “๑ หมู่บ้าน ๑ ทางนี้มีผล ผู้คนรักกันเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส ราชนครินทร์” เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลอง วาระครบ ๑๐๐ ปีวันประสูติ (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖) การจัดทำวิทัศน์เส้นทางนี้มีผล ผู้คนรักกันระดับตำบล ๒ แบบ ได้แก่ ดีที่สุดและต้องพัฒนา การขยายผล กิจกรรมครัวเรือนปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๑๐ ชนิด เป็นการปลูกผัก สวนครัวควบคู่กับการปลูกสมุนไพร และไม้ผล ๓๐ ชนิด การปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๑๐ ชนิด ณ ที่ว่าการอำเภอ

ทั่วประเทศการรณรงค์ส่งเสริมการสร้าง ทักษะชีวิตวิถีใหม่เยาวชนไทยสร้าง อาหารเป็น กิจกรรมการปลูกผัก ในศาสนสถาน (วัด) เพื่อเป็นการ เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระอริย วงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เนื่องในโอกาส ฉลองพระชนมายุครบ ๘ รอบ (๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖) และรายงาน ผลพื้นที่โมเดลต้นแบบ (โมเดล ๘๗๘ อำเภอ) ให้จังหวัดทราบและถือปฏิบัติ ซึ่งสรุปผลการดำเนินงานจากระบบ บันทึกรายงานผล Dashboard Plant for Good Report แบบ real – time รายละเอียดดังนี้

(ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖)

๑

ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

มีผู้นำต้นแบบทุกจังหวัดทั่วประเทศเข้าร่วมโครงการฯ ยอดสะสมทั้งสิ้น ๑๖๔,๕๗๔ คน ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอ หัวหน้าส่วนราชการ และเจ้าหน้าที่ รวมจำนวน

สะสม ๙,๔๑๕ คน โดยกิจกรรมที่ผู้นำให้ความสำคัญ และทำเป็นแบบอย่างได้แก่ กำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมตามแผน และสร้างแรงจูงใจให้เกิดกระแสในการปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร และไม้ผล

๒

ผู้นำต้องทำก่อน

ส่งเสริมให้ภาคประชาชน/ประชาสังคม อาทิ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) สตรี นักพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ (นพต.) อาสาสมัครท้องถิ่นรักษ์โลก (อถล.) และผู้นำท้องถิ่น/ท้องที่ เข้าร่วมโครงการฯ เป็นผู้นำต้องทำก่อน ยอดสะสมทั้งสิ้น ๑๕๕,๒๐๓ คน

๓

นักพัฒนา ๓ ประสาน
กลไกการขับเคลื่อน
ปฏิบัติการฯ

ทีมนักพัฒนา ๓ ประสานในระดับตำบล ได้แก่ นักพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น พัฒนาการ และนักพัฒนาภาคประชาชน (อช. กพสม. อถล. ฯลฯ) ร่วมขับเคลื่อนดำเนินกิจกรรมปลูกผักสวนครัวอย่างต่อเนื่องแล้ว จำนวน ๑๑๐,๙๗๘ กิจกรรม

๔

ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

ครัวเรือนที่ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิด ดำเนินการแล้ว จำนวน ๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือนใน ๗๖ จังหวัด (คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ จากเป้าหมาย ๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือนตามฐานข้อมูล Thai QM : Dashboard Executive MOI Summary) จำแนกดังนี้

- ภาคกลาง จำนวน ๔,๔๑๒,๓๐๙ ครัวเรือน
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๔,๘๗๗,๙๘๙ ครัวเรือน
- ภาคใต้ จำนวน ๒,๒๕๗,๓๓๖ ครัวเรือน
- ภาคเหนือ จำนวน ๒,๙๘๖,๓๗๐ ครัวเรือน

ครัวเรือนขยายผลดำเนินการ ปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร และ ไม้พล อย่างน้อย ๑๐ ชนิด เป็น ๓๐ ชนิด มีจังหวัดที่มีผลดำเนินการ แล้วจำนวน๗๖จังหวัด๑๐,๑๘๖,๒๗๒ ครัวเรือน

การจัดกลุ่มของหมู่บ้าน ระดับดี ปานกลาง และพัฒนา มีผล ดำเนินการแล้วจำนวน ๗๖ จังหวัด ๘๐,๒๙๕ หมู่บ้าน/ชุมชน จำแนก เป็น กลุ่มดี ๑๑,๙๒๕ หมู่บ้าน/ชุมชน กลุ่มปานกลาง ๕๕,๖๐๗ หมู่บ้าน/ชุมชน และกลุ่มพัฒนา ๑๒,๗๖๓ หมู่บ้าน/ชุมชน

การจัดลำดับ (ranking) ครั้วเรือนที่ปลูกผักสวนครัวได้สวยงามที่สุดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ มีผลดำเนินการแล้ว จำนวน ๗๖ จังหวัด ๖,๗๙๖ หมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล

กิจกรรมทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน มีผลดำเนินการแล้วจำนวน ๙๐,๔๑๖ แห่ง จากพื้นที่เป้าหมาย ๘๐,๓๒๓ หมู่บ้าน/ชุมชน ๗,๒๕๕ ตำบล ๘๗๘ อำเภอ ๗๖ จังหวัดทั่วประเทศ โดยมีการบูรณาการร่วมกับโครงการ “๑ หมู่บ้าน ๑ ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ (๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖) ระยะทางที่ดำเนินการแล้ว รวมทั้งสิ้น ๕,๕๒๕,๐๘๕ เมตร หรือประมาณ ๕,๕๐๐ กิโลเมตรทั่วประเทศ พร้อมทั้งมีการจัดทำสื่อ วิดีทัศน์เส้นทางนี้มีผล ผู้คนรักกันระดับตำบล ๒ แบบ ได้แก่ ดีที่สุด และต้องพัฒนา มีการรายงานผลดำเนินการรูปแบบลิงก์ URL YOUTUBE แล้วจำนวน ๗๖ จังหวัด โดยแบ่งเป็น ดีที่สุด จำนวน ๖,๕๒๕ วิดีทัศน์ และต้องพัฒนา จำนวน ๖,๑๔๒ วิดีทัศน์

ครั้วเรือนที่เลี้ยงสัตว์/ประมง จำนวน ๔,๓๔๒,๐๐๔ ครั้วเรือน

ครั้วเรือนที่มีการเรียนรู้จากพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต CLM และ HLM จำนวน ๒,๒๔๔,๕๖๔ ครั้วเรือน ครั้วเรือนที่จัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน จำนวน ๑๑,๓๖๖,๓๑๒ ครั้วเรือน คัดแยกขยะ จำนวน ๙,๓๑๕,๒๔๖ ครั้วเรือน และทำปุ๋ยหมัก/น้ำหมักชีวภาพ จำนวน ๔,๓๙๗,๐๖๕ ครั้วเรือน

ครัวเรือนที่มีการแลกเปลี่ยน
ผลผลิตและแบ่งปันภายในชุมชน
ยอดสะสมทั่วประเทศ จำนวน
๑,๓๙๖,๘๘๗ ครัว

ครัวเรือนที่มีการแลกเปลี่ยน
ผลผลิตและแบ่งปันภายนอกชุมชน
ยอดสะสมทั่วประเทศ จำนวน
๗๙๘,๓๖๘ ครัว

การรณรงค์ขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิด
ณ ที่ว่าการอำเภอทั่วประเทศ มีอำเภอที่ดำเนินการปลูกผักสวนครัว
พืชสมุนไพร และไม้ผล ในพื้นที่ว่างบริเวณ ที่ว่าการอำเภอ และบ้านพัก
นายอำเภอจำนวน ๘๒๘ อำเภอ ใน ๗๖ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๓๑

ครัวเรือนลดรายจ่ายแล้ว
จำนวน ๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือน

ครัวเรือนเพิ่มรายได้แล้ว
จำนวน ๕,๐๙๓,๑๕๙ ครัวเรือน

๕

ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

มีการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยส่งเสริมให้
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานศึกษา ศาสนสถาน และอื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ
พอเพียง ศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบ การพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล CLM HLM
(โคก หนอง นา โมเดล) ศูนย์ผู้นำจิตอาสาพัฒนาชุมชน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ศูนย์แบ่งปัน
เมล็ดพันธุ์/ต้นกล้า บ้านพักผู้นำต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ในการปลูกผักสวนครัว
รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง ซึ่งมีครัวเรือนเข้าร่วมกิจกรรมตามสถานที่ต่าง ๆ แล้ว
จำนวน ๔,๑๑๑,๗๙๓ ครัวเรือน ในแหล่งเรียนรู้ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
จำนวน ๗๒,๘๐๓ แห่ง

วิถีทัศน์ "เส้นทางนี้มีพล ผู้คนรักกัน" ๗๖ จังหวัด

กระบี่

กาญจนบุรี

กาฬสินธุ์

กำแพงเพชร

ขอนแก่น

จันทบุรี

ฉะเชิงเทรา

ชลบุรี

ชัยนาท

ชัยภูมิ

ชุมพวง

เชียงราย

เชียงใหม่

ตรัง

ตราด

ตาก

นครนายก

นครพนม

นครพนม

นครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราช

นครสวรรค์

นันทบุรี

นครราชสีมา

น่าน

บึงกาฬ

บุรีรัมย์

ปทุมธานี

ประจวบคีรีขันธ์

ปราจีนบุรี

ปัตตานี

พระนครศรีอยุธยา

พะเยา

พังงา

พัทลุง

พิจิตร

พินบุรี

เพชรบุรี

เพชรบูรณ์

แพร่

ภูเก็

มหาสารคาม

มุกดาหาร

แม่ฮ่องสอน

ยโสธร

ยะลา

ร้อยเอ็ด

ระนอง

ระยอง

ราชบุรี

ลพบุรี

ลำปาง

ลำพูน

เลย

ศรีสะเกษ

สกลนคร

สงขลา

สตูล

สมุทรปราการ

สมุทรสงคราม

สมุทรสาคร

สระแก้ว

สระบุรี

สิงห์บุรี

สุโขทัย

สุพรรณบุรี

สุราษฎร์ธานี

สุรินทร์

หนองคาย

หนองบัวลำภู

อ่างทอง

อำนาจเจริญ

อุดรธานี

อุตรดิตถ์

อุทัยธานี

อุบลราชธานี

๗

โครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) พ.ศ. ๒๕๖๗
(๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗)

แผนปฏิบัติการ ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ (ปลูกผักสวนครัว รอบ ๒ ต่อเนื่อง)

(ระหว่าง : ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงสำคัญของโลก สิ้นค้าอุปโภคบริโภค ได้รับผลกระทบมาก ค่าครองชีพสูงขึ้น และวิกฤตภัยธรรมชาติที่ทั่วโลกและประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนในระยะ

๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ “เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการและพัฒนาตนเองสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง คนในชุมชนมีงานมีอาชีพ มีรายได้ และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

“บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง (Plant for Good) ภายใต้แนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อน”

ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการทำงาน พัฒนาด้านต่างๆ ผ่านการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในพื้นที่ ร่วมกันขับเคลื่อนงานพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น Change for Good

กว่าระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา กรมการพัฒนาชุมชนได้น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” มาต่อยอด และขยายผล สู่ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างต่อเนื่อง (Plant for Good) ภายใต้

แนวคิด “จะพัฒนาใครเขา ต้องพัฒนาเราก่อน” สร้างกระแสและรณรงค์การดำเนินกิจกรรมผ่าน “ผู้นำต้นแบบ ตัวอย่างที่เห็นจริง” ร่วมกับทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน และ ๗ ภาคีเครือข่าย เป็นกลไกขับเคลื่อนปฏิบัติการสู่ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน สร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น และถอดรหัสการพัฒนา ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนโดยมีกิจกรรมที่รณรงค์ขับเคลื่อนดำเนินการประกอบด้วยกิจกรรมครัวเรือนปลูกผักสวนครัวพืชสมุนไพร และไม้ผล ๑๐ - ๓๐ ชนิด การจัดทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน เลี้ยงสัตว์/ประมง จัดตั้งศูนย์แบ่งปัน

เมล็ดพันธุ์และต้นกล้า ขยายผลผลิต เมล็ดพันธุ์พระราชทานถั่วฝักยาวสีม่วง สิรินคร เบอร์ ๑ ส่งเสริมกิจกรรมพื้นที่ว่าง สร้างอาหาร ๑ หมู่บ้าน ๑ ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน การณรงศ์ปลูกผักสวนครัว ๑๐ ชนิด ณ ที่ว่าการอำเภอ ส่งเสริม แหล่งเรียนรู้ในการสร้างทักษะวิถีชีวิต ใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น ในแหล่งเรียนรู้ อาทิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียน และศาสนสถานตามหลัก “บวร” “บรม” “ครบ” กิจกรรมถอดรหัส การพัฒนา โมเดลต้นแบบระดับอำเภอ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร อย่างยั่งยืน และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย เพื่อมุ่งหวังให้ประชาชนทุกครัวเรือน ทั่วประเทศสามารถพึ่งตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกิดการลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่ม อาชีพ รอดพ้นวิกฤตสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด-๑๙ (COVID-19) และ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ไม่คาดคิดสู่การบรรลุเป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย

บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ยกระดับ โภชนาการ ส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติ

เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็น รูปธรรมและสามารถตอบสนองต่อการ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ และมีความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้ขับเคลื่อน การทำงานของกระทรวงมหาดไทยและ กรมการพัฒนาชุมชน(checklist)ประจำ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยกำหนด ประเด็นเน้นย้ำในการสร้างความมั่นคง ทางอาหารรายไตรมาสเพื่อให้ทุกจังหวัด ขับเคลื่อนและขยายผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง ภายใต้แนวคิด “ความ ต่อเนื่องคือพลัง สร้างความมั่นคง ทางอาหาร สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน” โดยมี ระยะเวลาดำเนินการระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๖ - ๓๐ กันยายน ๒๕๖๗ และมีเป้าหมายดำเนินการในทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย ๑๒,๙๔๒,๕๓๔ ครัวเรือนทั่วประเทศ ตามข้อมูล

ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี ๒๕๖๕ (ขยายผล ๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือนทั่วประเทศ ตามฐานข้อมูล THAIQM กระทรวงมหาดไทย) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑ เพื่อสร้างพลังความต่อเนื่องในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

๒ เพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ระยะสั้น ทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ

๓ เพื่อสร้างสังคมเกื้อกูล เพิ่มพูนความสามัคคี ตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับการขับเคลื่อนให้ครัวเรือนปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืนในครั้งนี้ จะใช้ปฏิบัติการตามแนวทางดำเนินการ ๖ กระบวนงาน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

กระบวนงานที่ ๑ ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง

กระบวนงานที่ ๒ ผู้นำต้องทำก่อน

กระบวนงานที่ ๓ ทีมนักพัฒนา ๓ ประสาน

กระบวนงานที่ ๔ ทุกครัวเรือนคือคลังอาหาร ทุกหมู่บ้านคือศูนย์แบ่งปัน

กระบวนงานที่ ๕ ทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

กระบวนงานที่ ๖ ถอ ด ร หั ส
การพัฒนา : ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเองในการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องการขับเคลื่อนการทำงานของกระทรวงมหาดไทย และกรมการพัฒนาชุมชน (check list) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ โดยรณรงค์ให้ขับเคลื่อนการดำเนินงานกระบวนงานทั้ง ๖ กระบวนงานผ่านการขยายผลการดำเนินงานตามประเด็นเน้นย้ำ (การสร้างความมั่นคงทางอาหาร) รายไตรมาส ดังนี้

๑

ประเด็นเน้นย้ำไตรมาสที่ ๑

(เดือนตุลาคม-ธันวาคม ๒๕๖๖)

- ขยายผลครัวเรือนปลูกผักสวนครัว ๑๐ ชนิด เป็น ๓๐ ชนิด (เป้าหมาย ๑๒,๙๔๒,๕๗๔ ครัวเรือนทั่วประเทศ ตามฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๕) โดยรณรงค์ให้ประชาชนปลูกผักสวนครัวควบคู่กับการปลูกพืชสมุนไพร กระจายฟางทะเลลายโจร และไม้ผล อาทิ กล้วย ๕ หน่อ มะละกอ ๕ ต้น ให้เต็มพื้นที่ทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร สามารถลดรายจ่ายสร้างรายได้ในระยะสั้นในระดับครัวเรือนและกลุ่มอาชีพ

- รณรงค์ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิด ณ ที่ว่าการอำเภอทั่วประเทศ (เป้าหมายครบ ๘๗๘ อำเภอ) โดยขอให้ทุกอำเภอดำเนินการปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร และไม้ผล ในบริเวณที่ว่าการอำเภอ ขอความอนุเคราะห์นายอำเภอ ดำเนินการเป็น

ผู้นำต้นแบบ ปลูกผักสวนครัว ณ บ้านพักนายอำเภอ รวมทั้งส่งเสริมการปลูกผักในพื้นที่ว่างเพื่อสร้างคลังอาหารในบริเวณที่ว่าการอำเภอตามความเหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

- กิจกรรมปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิดครบทุกวัด (เป้าหมายทุกวัดตามฐานข้อมูลสำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ) ยกเว้นเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เนื่องในโอกาสพระชนมายุครบ ๘ รอบ (๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖)

๒

ประเด็นเน้นย้ำไตรมาสที่ ๒

(เดือนมกราคม-มีนาคม ๒๕๖๗)

- ขับเคลื่อนกิจกรรม ๑ หมู่บ้าน ๑ เส้นทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน (เป้าหมายทุกหมู่บ้าน/ชุมชนตามฐาน THAIQM กระทรวงมหาดไทย) โดยขอความร่วมมือผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมบูรณาการขยายผลดำเนินการสร้างคลังอาหารชุมชน ปลูกไม้ผล ๒ ข้างทาง เช่นมะกรูดมะนาวกล้วยมะม่วงมะละกอ ฯลฯ ร่วมกับการปลูกผักสวนครัว และพืชสมุนไพร ให้เต็มพื้นที่ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ อย่างน้อยหมู่บ้าน/ชุมชนละ ๑ แห่ง ตามฐาน THAIQM กระทรวงมหาดไทยอย่างต่อเนื่อง โดยรณรงค์ปลูกไม้ผล ควบคู่กับการปลูกผักสวนครัวและพืชสมุนไพร ตลอดเส้นทางที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป จัดโซนให้เป็นระเบียบ สวยงามใช้วัสดุดำเนินการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีความ

ปลอดภัยต่อผู้ใช้เส้นทาง พร้อมทั้งบูรณาการทั้งคน-งาน ให้เห็นภาพการทำงานที่เป็นรูปธรรม เชื่อมโยงสู่การพัฒนาหมู่บ้านยั่งยืน สอดคล้องตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

- กิจกรรมอำเภอปันสุข ปลูกผักแบ่งปันครัวเรือนเปราะบาง (๑ อำเภอ ๑ กิจกรรมปันสุข ปลูกผักแบ่งปันครัวเรือนเปราะบาง) โดยอำเภอและภาคีเครือข่ายการพัฒนาชุมชน ร่วมลงพื้นที่บูรณาการขับเคลื่อนงาน จัดความยากจนเชิงรุกในครัวเรือนเปราะบาง ด้วยการแบ่งปันผลผลิตผักสวนครัว เมล็ดพันธุ์ และต้นกล้าให้ผู้ยากไร้ในชุมชนที่ได้จากการขับเคลื่อนการดำเนินงานปลูกผักสวนครัว ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือผลผลิตจากการขับเคลื่อนกิจกรรมอื่น ๆ ในระดับครัวเรือนหมู่บ้าน/ชุมชน รวมทั้งสนับสนุนองค์

ความรู้ ร่วมลงมือปฏิบัติจริงในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างทักษะในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สร้างขวัญและกำลังใจให้ครัวเรือนเปราะบางสามารถพึ่งตนเองได้ ลดรายจ่าย สู้การสร้างรายได้ ขยายโอกาสในอนาคต

- กิจกรรมปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๑๐ ชนิด ตามหลัก “บวร” (บ้าน วัด ราชการ โรงเรียน) “บรม” (บ้าน ราชการ โรงเรียน มัสยิด) และ

“ครบ” (คริสตจักร ราชการ โรงเรียน บ้าน) โดยรณรงค์ให้ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชน และภาคีเครือข่ายทุกอำเภอขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการสร้างทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยာวชนไทยสร้างอาหารเป็น ปลูกผักสวนครัวในศาสนสถาน วัด มัสยิด หรือโบสถ์คริสต์ อย่างน้อยอำเภอละ ๑ กิจกรรม เช่น “กิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ วัด ปลูกผักแบ่งปัน” เป็นต้น

๓ ประเด็นเน้นย้ำไตรมาสที่ ๓ (เดือนเมษายน-มิถุนายน ๒๕๖๗)

- จัดทำสื่อวีดิทัศน์ “เส้นทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน” ระดับตำบล (เป้าหมาย ๗,๒๕๕ ตำบล ตามฐาน THAIQM กระทรวงมหาดไทย) ตำบลละ ๒ วีดิทัศน์ โดยพิจารณาคัดเลือกเส้นทาง แบ่งเป็น ๒ แบบ ได้แก่ เส้นทางที่ดีที่สุดในตำบลนั้น และเส้นทางที่ต้องพัฒนาในตำบลนั้น โดยอัปโหลดวีดิทัศน์ผ่านช่องทาง

YouTube และ คัดลอก URL รายงานผล
ให้กรมฯ ทราบผ่านระบบบันทึกรายงานผล
Plant For Good Report แบบ real-time

- จัดตั้งศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
และต้นกล้าระดับตำบล (เป้าหมายครบ
๗,๒๕๕ ตำบล) โดยอำเภอพิจารณา
คัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสม
ในการจัดตั้งเป็นศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
และต้นกล้าระดับตำบลเพื่อเป็นศูนย์กลาง
การจัดเก็บรวบรวม แลกเปลี่ยน แบ่งปัน
ขยายพันธุ์ และขยายผลเมล็ดพันธุ์
และต้นกล้า ที่ได้จากการขับเคลื่อน
กิจกรรมปลูกผักสวนครัว สมุนไพร
และไม้ผล ๑๐ ชนิด เป็น ๓๐ ชนิด
ระดับครัวเรือน กิจกรรมการขยายพันธุ์
และขยายผลผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทาน

ถั่วฝักยาวสีม่วงสิรินธร เบอร์ ๑ กิจกรรม
๑ หมู่บ้าน ๑ เส้นทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน
ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน และผลผลิตจาก
พื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ
CLM และ HLM เพื่อเป็นการ
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐา
ธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องใน
โอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ วันที่
๒ เมษายน ๒๕๖๗

- กิจกรรมเสริมทักษะชีวิต
วิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
โดยส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เป็นแหล่งเรียนรู้ในการถ่ายทอดวิถีปฏิบัติ
สู่ลูกหลาน ด้วยการลงมือปฏิบัติปลูกผัก
สวนครัว พืชสมุนไพร และไม้ผล รวมทั้ง
เลี้ยงสัตว์/ประมง อาทิ ไก่ไข่ กบ ปลา
อันเป็นปัจจัย ๔ ในการสร้างความมั่นคง
ทางอาหารอย่างน้อยอำเภอละ ๑ กิจกรรม
เช่น “กิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ แปลงผัก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หนูน้อยปลูกผัก
กินเองเพื่อความมั่นคงทางอาหาร”

๔

ประเด็นเน้นย้ำไตรมาสที่ ๔

(เดือนกรกฎาคม-กันยายน ๒๕๖๗)

- กิจกรรมเสริมทักษะชีวิตวิธีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น โดยส่งเสริมให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ในการถ่ายทอดวิถีปฏิบัติสู่ลูกหลาน ด้วยการลงมือปฏิบัติปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพรและไม้ผล รวมทั้งเลี้ยงสัตว์/ประมง อาทิ ไข่ไก่ กบ ปลา อันเป็นปัจจัย ๔ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร อย่างน้อยอำเภอละ ๑ กิจกรรม เช่น “กิจกรรม ๑ อำเภอ ๑ แปลงผักโรงเรียน สู่อาหารกลางวัน ปลอดภัยไร้สารพิษ”

- ถอดบทเรียนสรุปผลสำเร็จ การดำเนินการขับเคลื่อนปฏิบัติการระดับอำเภอ (โมเดลต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ๘๗๘ อำเภอ) โดยสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอทุกอำเภอ คัดเลือกพื้นที่ต้นแบบที่มีผลสำเร็จของการดำเนินงาน

ตามแนวทาง มีเทคนิคในการขับเคลื่อนที่มีความโดดเด่น สามารถเป็นโมเดลต้นแบบในการขับเคลื่อนในพื้นที่อื่นๆ ที่มีบริบทคล้ายกันได้สรุปผลถอดบทเรียนอำเภอละ ๑ แห่ง

- ถอดบทเรียนสรุปผลสำเร็จ การดำเนินการขับเคลื่อนปฏิบัติการระดับจังหวัด (เอกสารถอดบทเรียน ๗๖ จังหวัด) โดยสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดทุกจังหวัด ถอดบทเรียนสรุปผลสำเร็จของการดำเนินงานระดับจังหวัด จังหวัดละ ๑ เล่ม

ROADMAP

ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว ประจำปีงบประมาณ

ไตรมาส 1

(ต.ค.-ธ.ค. 66)

ครัวเรือนปลูกผัก
10 ชนิด เป็น 30 ชนิด
(12.9 ล้านครัวเรือนตามฐานข้อมูล 2565)

ปลูกผักสวนครัว 10 ชนิด
ณ ที่ว่าการอำเภอ
ครบทุกแห่ง (878 อำเภอ)

ปลูกผักสวนครัว **ครบทุกวัด**
ครบทุกแห่ง (43,013 แห่ง)

QR Code
ระบบรายงานผล
Plant for Good Report Real-Time

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ไตรมาส 2

(ม.ค.-มี.ค. 67)

1 หมู่บ้าน 1 เส้นทางนี้มีผล
ผู้คนรักกัน
ครบทุกหมู่บ้าน/ชุมชน THAIQM

1 อำเภอ 1 กิจกรรมปันสุข
ปลูกผักแบ่งปัน
ครัวเรือนเปราะบาง
ครบทุกอำเภอ (878 อำเภอ)

1 อำเภอ 1 กิจกรรมปลูกผัก
ณ ศาสนสถาน (วัด มัสยิด โบสถ์)
ตามหลัก "บวร" "บรม" หรือ "ครบ"
ครบทุกอำเภอ (878 อำเภอ)

เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร มา ณ พ.ศ. 2567

ไตรมาส 3

(เม.ย.-มิ.ย. 67)

วีดิทัศน์ เส้นทางนี้มีผล
ผู้ชมรักกันดีที่สุดในและต้องพัฒนา
ครบทุกตำบล
ครบทุกตำบล (7,255 ตำบล)

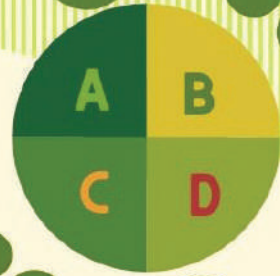
ศูนย์แบ่งปัน ครอบคลุมตำบล
เมล็ดพันธุ์และต้นกล้า
ครบทุกตำบล (7,255 ตำบล)

1 อำเภอ 1 กิจกรรม
เสริมทักษะชีวิตวิถีใหม่
เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ครบทุกอำเภอ (878 อำเภอ)

เกณฑ์ ประเมินผล รายไตรมาส

A

ดำเนินการครบร้อยละ 100 ทุกตัวชี้วัด

B

ดำเนินการครบร้อยละ 100 อย่างน้อย 2 ตัวชี้วัด

C

ดำเนินการครบร้อยละ 100 อย่างน้อย 1 ตัวชี้วัด

D

ดำเนินการไม่ครบร้อยละ 100 ทุกตัวชี้วัด

ไตรมาส 4

(ก.ค.-ก.ย. 67)

1 อำเภอ 1 กิจกรรม
เสริมทักษะชีวิตวิถีใหม่
เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
ณ โรงเรียน
ครบทุกอำเภอ (878 อำเภอ)

**โมเดลต้นแบบสร้างความมั่นคง
ทางอาหาร ครอบคลุมอำเภอ**
(878 อำเภอ)

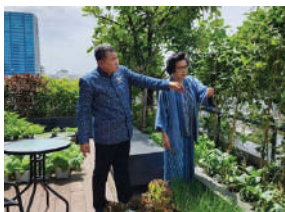

**สรุปผลถอดบทเรียน
ครบทุกจังหวัด**
(76 จังหวัด)

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน
กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

สุดยอดครัวเรือน “ผู้นำต้นแบบ” ตัวอย่างที่เห็นจริง

ผู้นำต้องลงมือทำก่อน
“น้อมนำแนวพระราชดำริฯ
“บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง”

ครัวเรือนนายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ
ปลัดกระทรวงมหาดไทย และ ดร.วันดี
กุกูชชยา คง จุลเจริญ นายกสมาคม
แม่บ้านมหาดไทย “สุดยอดผู้นำต้นแบบ”
การปลูกผักสวนครัว สร้างความมั่นคง
ทางอาหารต่อเนื่องตลอดเวลา ในเนื้อที่
จำกัดบนตึกสูงชัน ๑๐ ย่านทองหล่อ
“ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก”
ปลูกผักกินเอง ลดรายจ่ายในครัวเรือน
เพิ่มพื้นที่สีเขียว สุขภาพดี มีความสุข

บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง มาปรับใช้
ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และได้
ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้น
จากที่ว่าง ณ จวนผู้ว่าราชการจังหวัด

บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง มาปรับใช้
ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และได้
ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้น
จากที่ว่าง ณ จวนผู้ว่าราชการจังหวัด
นครราชสีมาในการปลูกผักสวนครัว
เพื่อเป็นต้นแบบการสร้างอาหารให้แก่
หน่วยงาน บ้าน วัด โรงเรียน ประชา
สังคม และประชาชน ตามนโยบาย
ผู้นำต้นแบบตัวอย่างที่เห็นจริง “ผู้นำ
ต้องลงมือทำก่อน” เพื่อขยายผลไป
ทุกชุมชนและทุกครัวเรือน ร่วมกัน
สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้กับ
ประชาชน

ผลการดำเนินงานโครงการปลูกผักสวนครัว รอบที่ ๒ (ต่อเนื่อง) พ.ศ. ๒๕๖๗ ครัวเรือนปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย ๑๐ ชนิด

ภาคเหนือ

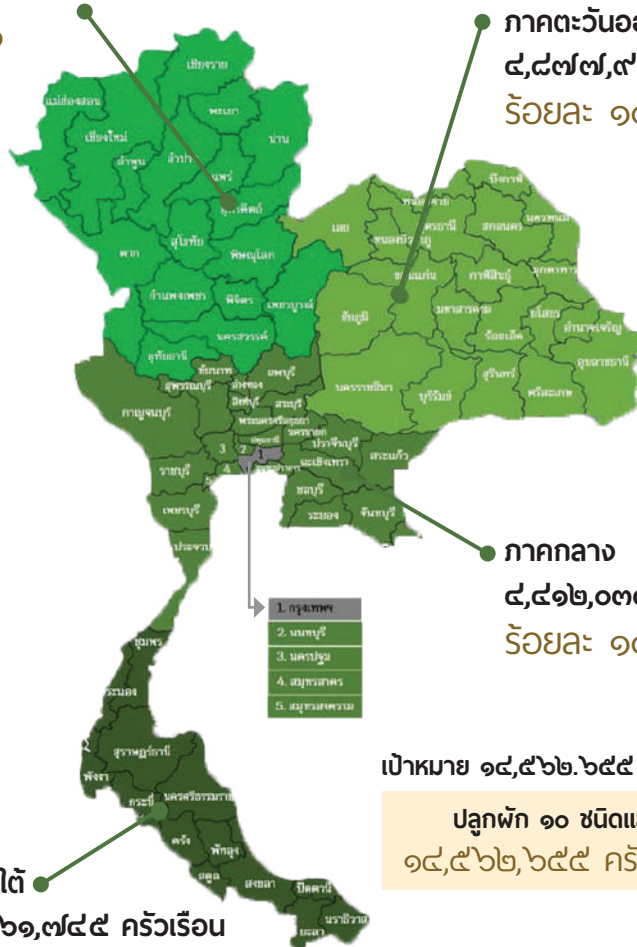
๓,๐๑๐,๘๘๒ ครัวเรือน

ร้อยละ ๑๐๐

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๔,๘๗๗,๙๘๙ ครัวเรือน

ร้อยละ ๑๐๐

เป้าหมาย ๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือน

ปลูกผัก ๑๐ ชนิดแล้ว

๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือน

ภาคใต้

๒,๒๖๑,๗๔๕ ครัวเรือน

ร้อยละ ๑๐๐

ผักสวนครัว พืชสมุนไพร ๓๐ ชนิด ที่นิยมปลูก

กะเพรา

ตะไคร้

พริก

โหระพา

มะเขือ

ข่า

ผักบุ้งจีน

คะน้า

ชะอม

ถั่วฝักยาว

แมงลัก

สาระแน

มะกูด

ดอกแค

ต้นหอม

กวาดตุ้ง

ผักชีฝรั่ง

ตำลึง

บวบ

ผักกาด

ผักชีไทย

ใบชะพลู

ผักชีลาว

ใบขี้เหล็ก

แตงกวา

ขมิ้นขาว

ใบเตย

ว่านหางจระเข้

ขึ้นฉ่าย

กระเจียว

**ครัวเรือนปลูกผักสวนครัว
๑๐ ชนิต เป็น ๓๐ ชนิต**
(เป้าหมาย ๑๒.๙ ล้านครัวเรือน
ตามฐาน จปฐ. ๒๕๖๕)
๑๒,๙๔๒,๕๗๔ ครัวเรือน
คิดเป็น ๑๐๐%

**ปลูกผักสวนครัว ๑๐ ชนิต
ณ ที่ว่าการอำเภอ
๘๗๘ อำเภอ**
คิดเป็น ๑๐๐%

ปลูกผักสวนครัวในวัด
(เป้าหมายครบทุกวัดตามฐานข้อมูล
สำนึกพุทธฯ)
๔๓,๐๑๓ แห่ง
คิดเป็น ๑๐๐%

**๑ อำเภอ ๑ กิจกรรมปลูกผัก
ณ ศาสนสถาน**
(วัด มัสยิด คริสต์จักร)
ตามหลัก "บวร" "บรม" หรือ "กรบ"
เป้าหมายครบทุกอำเภอ
(๘๗๘ อำเภอ)
๘๗๘ อำเภอ
คิดเป็น ๑๐๐%

**๑ หมู่บ้าน
๑ เส้นทางนี้มีพล ผู้คนรักกัน
ครบทุกหมู่บ้าน / ชุมชน**
ตามฐาน
Thai QM ๙๐,๐๐๙ แห่ง
**ระยะทางกว่า
๗,๗๓๓ กิโลเมตร**

**วัดที่คนเส้นทางนี้มีพล
ผู้คนรักกันดีที่สุด
และต้องพัฒนา
ครบทุกตำบล
(๗,๒๕๕ ตำบล)**
เส้นทางที่ดีที่สุด
๗,๒๕๕ วัดที่คน
เส้นทางที่ต้องพัฒนา
๗,๒๕๕ วัดที่คน

**๑ อำเภอ ๑ กิจกรรมปันสุข
ปลูกผักแบ่งปัน ครัวเรือน
เปราะบาง**
เป้าหมายครบทุกอำเภอ
(๘๗๘ อำเภอ)
๘๗๘ อำเภอ
คิดเป็น ๑๐๐%

**๑ อำเภอ ๑ กิจกรรม
เสริมทักษะชีวิตวิถีใหม่
เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก**
เป้าหมายครบทุกอำเภอ
(๘๗๘ อำเภอ)
๘๗๘ อำเภอ
คิดเป็น ๑๐๐%

**๑ อำเภอ ๑ กิจกรรม
เสริมทักษะชีวิตวิถีใหม่
เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น
ณ โรงเรียน**
เป้าหมายครบทุกอำเภอ
(๘๗๘ อำเภอ)
๘๗๘ อำเภอ
คิดเป็น ๑๐๐%

**ศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์
และต้นกล้า**
เป้าหมายครบทุกตำบล
(๗,๒๕๕ ตำบล)
**๗,๒๕๕ แห่ง
๗,๒๕๕ ตำบล**
คิดเป็น ๑๐๐%

**โมเดลต้นแบบ
สร้างความมั่นคงทางอาหาร**
เป้าหมายครบทุกอำเภอ
(๘๗๘ อำเภอ)
๘๗๘ อำเภอ

**สรุปผล
ถอดบทเรียนเป้าหมาย
ครบทุกจังหวัด (๗๖ จังหวัด)**
๗๖ จังหวัด

ลดรายจ่าย
๑๔,๕๖๒,๖๕๕ ครัวเรือน
เฉลี่ยครัวเรือนละ
๕๐ บาทต่อวัน

เพิ่มรายได้
๕,๑๓๑,๑๓๖ ครัวเรือน
เฉลี่ยครัวเรือนละ
๑๐๐ บาทต่อวัน

ประมวลวิดิทัศน์ กิจกรรม “เส้นทางนี้มี ผล ผู้คนรักกัน”

กิจกรรมปลูกผัก สวนครัว ๑๐ ชนิด ณ ที่ว่าการอำเภอ

“การน้อมนำแนวพระราชดำริ
ของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารี สู่ปฏิบัติการ
ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคง
ทางอาหาร ประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๗”

๑ อำเภอ ๑ กิจกรรม

ปลูกผัก ณ ศาสนสถาน (วัด มัสยิด คริสตจักร)

ตามหลัก “บวร” “บรม” หรือ “ครบ”

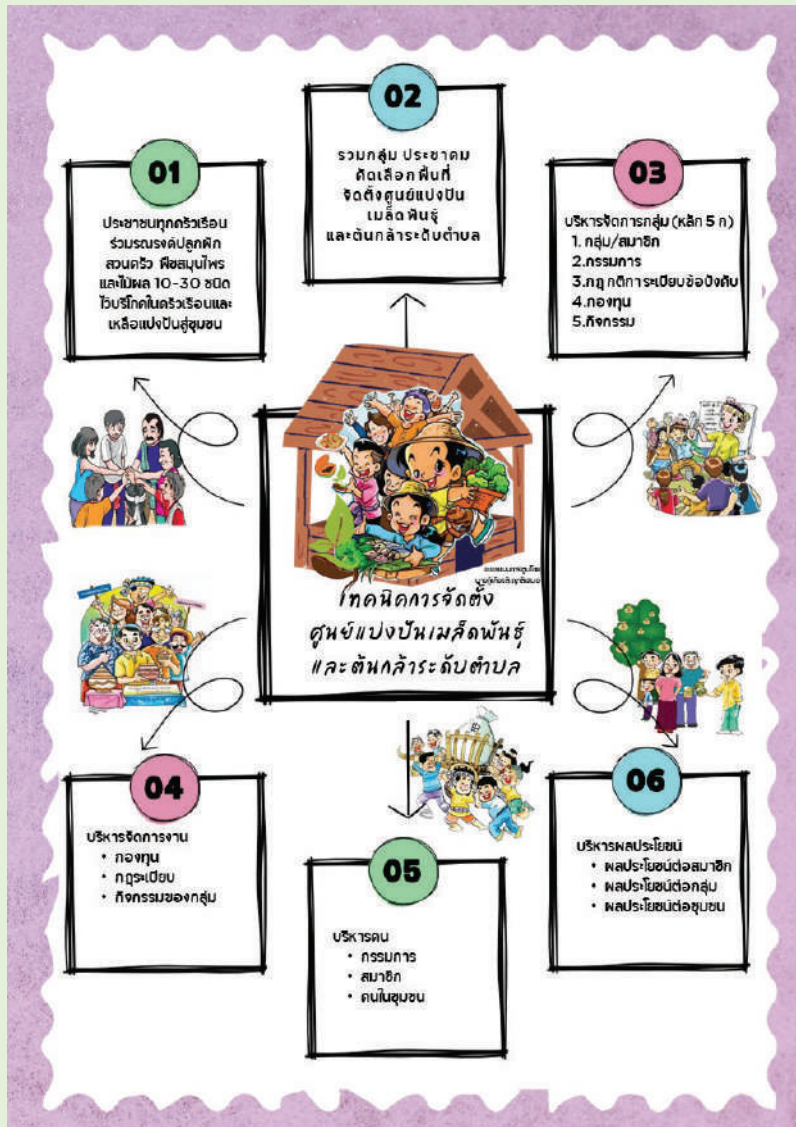
๑ อำเภอ ๑ กิจกรรม

เสริมทักษะชีวิตวิถีใหม่ เยาวชนไทยสร้างอาหารเป็น

ณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและโรงเรียน

โมเดลศูนย์แบ่งปันเมล็ดพันธุ์และต้นกล้า ระดับตำบล

โมเดลต้นแบบ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ระดับอำเภอ

โมเดลต้นแบบ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ระดับอำเภอ

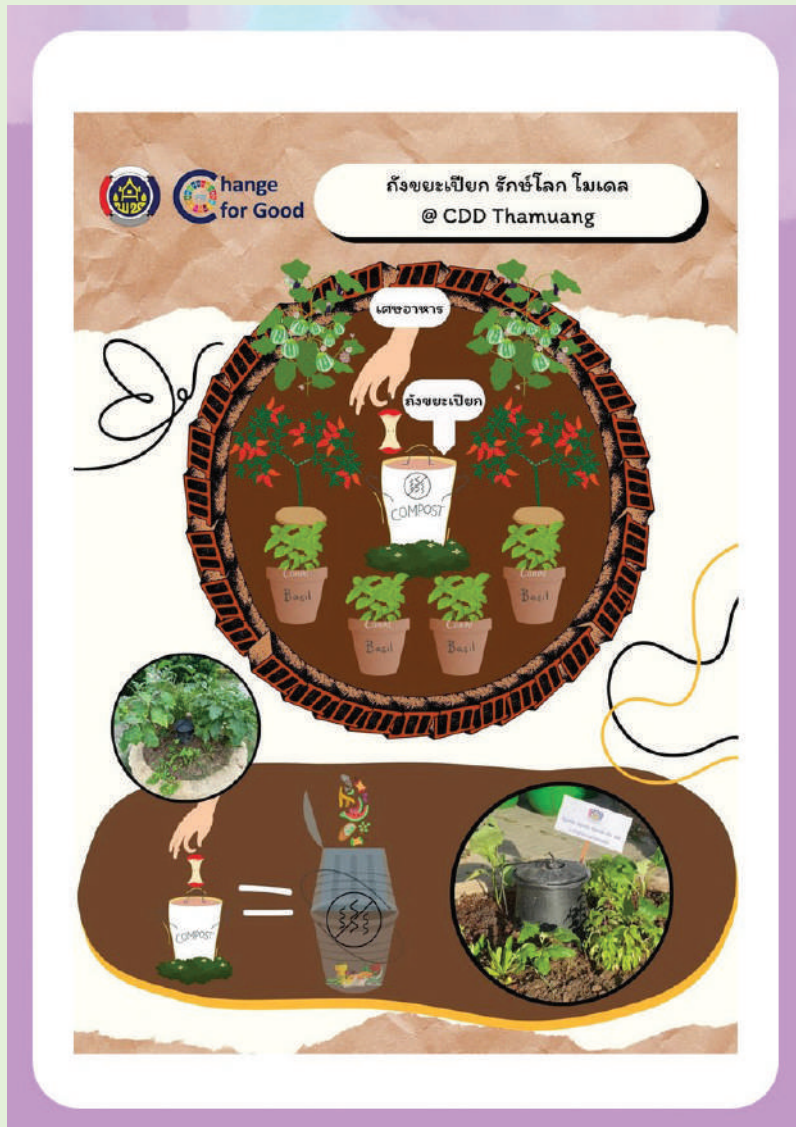
สแกน QR Code

โมเดลต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ระดับอำเภอ

โมเดลต้นแบบในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ระดับอำเภอ

เทคนิคการปลูกผักสวนครัว

เทคนิคการปลูกผักสวนครัว

"ชะอม" ปลุกดี ดูแลง่าย
ประโยชน์มากมาย
สร้างรายได้ หลากหลายเมนูรักษาสุขภาพ

1. เทคนิคการปลูกแบบปักชำ

- เกิดจากของมีค่าไม่แก่และไม่ร้อน มีธาตุอยู่ถึง ๓-๔ ประการ **3-4** ตา จากเมล็ดพืชออกมากำหนดตามอายุประมาณ **20** ชนิดเศษ
- นำไปปรุงเป็นยาของหรือของเหลวทำที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ยาขับปัสสาวะ รดน้ำให้พืชเจริญเติบโตอย่างแข็งแรง พืชโตแล้วจะมีเมล็ดงอกและออกดอกใหม่ให้ป่าไม้ปลูกครั้งละครั้งใหญ่

2 ผลผลิตและวิธีเลือกซ่อม

- เก็บน้ำขี้ไก่ในถัง 3 เดือน ขยายได้ผลต่อปี
- ควบคุมกับหมักขี้จนกระทั่งมีสีขี้ขาวจนมีความเผ็ดถึงขีดไม่เผ่า เวลาเหยียบ ชี้ปากในใบราง

เมนูรักนิยมนอกจาก "ชะอม"

- ไชยฉาอะฉะฉะฉะ
- แก่งสัวะฉะฉะฉะ
- ข้างมดฉะฉะฉะฉะ
- ใต้สัวะฉะฉะฉะ
- แก่งสัวะฉะฉะฉะ
- มดตามฉะฉะ
- แก่งสัวะฉะฉะ

ประโยชน์ของ ชะอม

- มีอำนาจและ ขอบเขตการควบคุม
- มีการกำหนดและจัดสรร ขอบเขตความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้มี
- มีการมอบหมาย ขอบเขตการปฏิบัติงานให้บุคลากรภายนอก
- ขอบเขตความรับผิดชอบจำกัด
- ภารกิจและ สามารถนำมาเป็น ขอบเขตจากการตั้งจัด หน่วยงาน
- ขอบข่ายการดำเนินงาน
- มีลักษณะ ขอบเขตที่ กำหนด ขอบข่ายงานเข้ามาในที่นี้ (ตามโครงการ/ปีงบประมาณ/ปี
- ครอบคลุมตั้งแต่ ระยะ 5 ปีข้างหน้าภาคต่อของ ประเด็นด้วย จำนวนข้อคิด ข้อสังเกต
- ขอบข่าย (ขอบเขตการดำเนินงาน)

เทคนิคการปลูกผักสวนครัว

ผักสวนครัวปลูกง่าย ใช้พื้นที่น้อย

ผักบุ้ง

กระเพรา ต้นกระเพราเป็นต้นที่มีน้ำหนักราก ยืนได้ง่าย สามารถปลูกได้ตั้งแต่เมษายนถึงตุลาคม 1 เมตร เลือกใช้กระถางกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 8 - 12 นิ้ว

กระเพรา

ผักบุ้ง เป็นต้นที่มีใบสูงมากปลูก สามารถปลูกได้โดยไม่กินที่ ใช้เพียงกระถางเดียว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 นิ้ว

ต้นหอม

ผักปวยเล้ง เป็นต้นที่ควรปลูกโดยเว้นระยะห่างกับประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร สามารถใช้กระถางกลม ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 12 นิ้ว พยอดเมล็ดเป็นจุดห่างกัน

ผักปวยเล้ง

ต้นหอม ต้นมีขนาดเล็ก สามารถปลูกได้หลายต้นในกระถางเดียว โดยไม่กินที่ จะเลือกใช้ได้ตั้งแต่กระถางเล็ก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 นิ้ว จนถึงกระถาง 6 นิ้วได้

กวางตุ้ง สามารถเพาะบนดินได้หลายขนาด แต่เมื่อโตประมาณ 20 วัน ให้แยกใส่กระถาง เพื่อให้ต้นใหญ่ดูดซึมสารอาหารได้อย่างเต็มที่ ควรเลือกใช้ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 นิ้ว

กวางตุ้ง

ผักชี

ผักชี ใช้พื้นที่ในการปลูกน้อย สามารถแยกต้น ใช้กระถางใบเล็ก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 นิ้ว

พริก ถ้าปลูกนานจะมีต้นสูงใหญ่กว่าพืชผักสวนครัวชนิดอื่น ๆ จึงควรเตรียมกระถางที่มีขนาดใหญ่เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 10 - 12 นิ้ว แต่ถ้าใครชอบต้นเล็ก ๆ ไว้วางประดับอย่างเดียว ก็สามารถใช้กระถางเล็กลงที่เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว

พริก

เทคนิคการปลูกพริกสวนครัว

เทคนิคง่ายๆ ๗ ปลูกพริกในขวดน้ำ

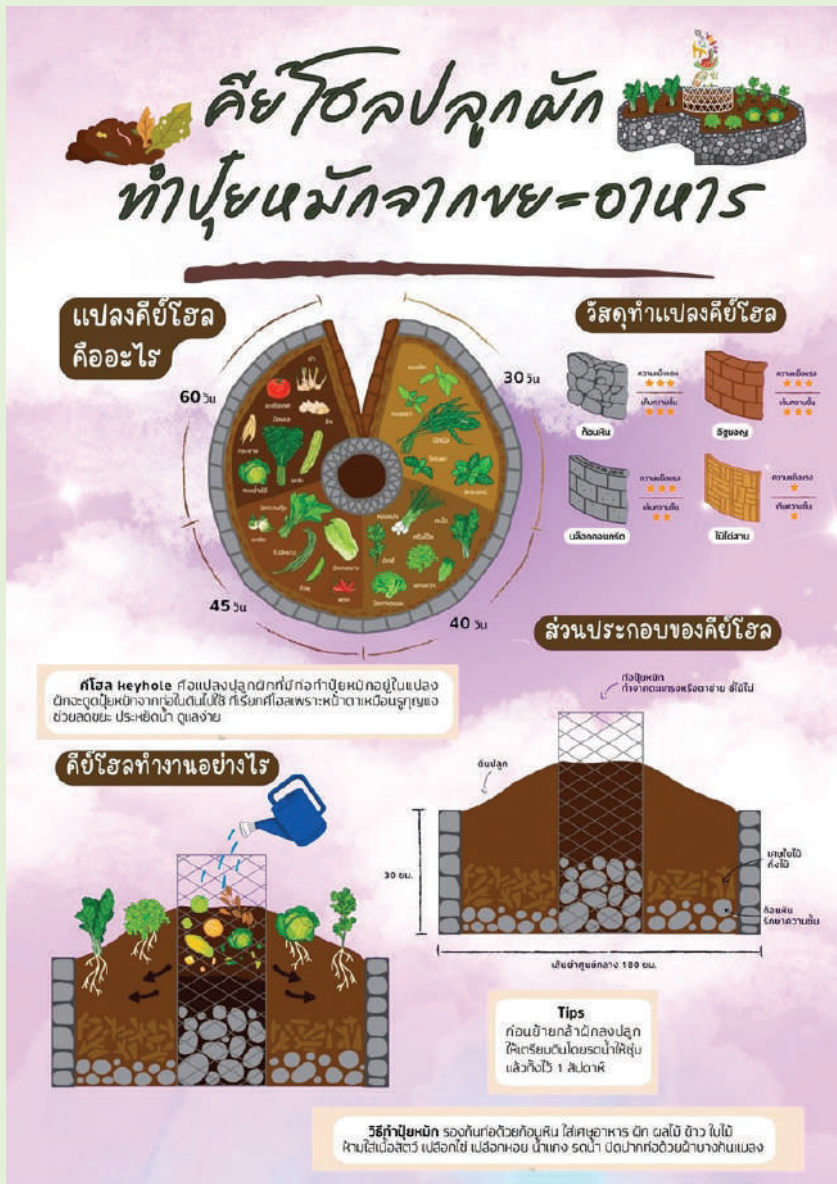
🎵 ไร่ชาบเค

พื้นที่หลังบ้านนิดหน่อยก็สามารถปลูกได้

- ❖ ใช้ขวดน้ำพลาสติกขนาด 3 ลิตร ขีดไม่ ตัดครึ่งขวด เติมน้ำครึ่งขวด
- ❖ ใช้ฝาขวดไป ทำเป็นทาลักน้ำขังไป
- ❖ ใช้ดินปลูกทั่วไป ผสมกับเปลือกไข่ตากแห้ง เพราะมีแคลเซียมคาบอเนด 100 เปอร์เซ็นต์ เหมาะกับการเป็นปุ๋ยของพืช
- ❖ นำดินกลัฟริกที่เพาะมาลงปลูก เติมน้ำลงไปในขวดด้านข้างครึ่งหนึ่ง แล้วนำอีกส่วนที่เราปลูกดินพริกลงไปในขวดด้านบนเหมือนเดิม
- ❖ ประมาณ 45 วัน ดินพริกก็เริ่มโต บำรุงด้วยปุ๋ยผงกาแฟ โดยเอาผงกาแฟ 1 ช้อนโต๊ะ คนให้เข้ากัน จากนั้นเอาน้ำที่ได้มาใส่ในขวดด้านข้างเหมือนเดิม
- ❖ ปลูกในที่มีแดดจัด ๆ ประมาณ 2 เดือน จะได้ดินพริก ที่ดินเริ่มติดดอก ออกเม็ดพริกให้เต็ม
- ❖ วิธีการใส่แมลงด้วยวิธีบ้าน ๆ โดยใช้เปลือกหัวหอม มาปะไว้ตรงโคน รอยของพริกหลัก ๆ คือ อดระดูกลเพลี้ย เพลี้ยไฟ ไส้แดง เพลี้ยแป้ง เปลือกหัวหอมก็พอช่วยได้
- ❖ ประมาณ 90 วัน สามารถเก็บผลผลิตพริกได้ ข้อดีของการปลูกวิธีนี้ คือ ต้นจะไม่ใหญ่ ไม่สูงมาก ใช้พื้นที่ไม่เยอะ อยู่คอนโด บ้านวัดสรร มีพื้นที่น้อย ก็สามารถปลูกได้สบาย และที่สำคัญ คือ ไม่ต้องรดน้ำทุกวัน เพราะมีระบบน้ำ แบบลักน้ำขึ้นมา

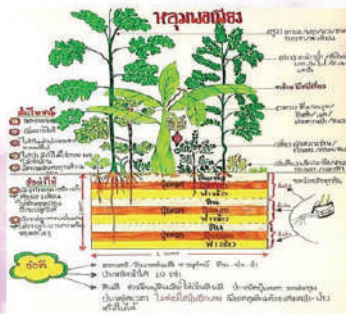

เทคนิคการปลูกผักสวนครัว

เทคนิคการปลูกผักสวนครัว

หุ้มนพอ(พืชม) (เทคนิคปลูก/วิธีร-ตบ น้ำจืด/คักัน/อง

หุ้มนพอเพียง คือวิธีการ ปลูกพืชในหลุมเดียวกัน
ต่างชนิด ต่างระดับ
น้ำ 5 ระดับ (ลูก, กลาง, เดี่ยว, เขี่ยดิน, หัวใต้ดิน)
จะช่วยให้การดูแลรักษาและกัน ลดการรดน้ำ ใส่ปุ๋ย
และดูแลง่ายกว่าการปลูกแยกกัน

น้ำ 9 ชนิด / 1 หลุม (น้ำ 5 ระดับ)

ตรงกลาง : ปลูกพืชพืชม เช่น กลัว 1-2 ต้น
ให้มีความชุ่มชื้น กับไม้กิ่ง 8 ต้น บังแดดตอนบ่าย
ให้ไม้หลักที่อยู่กึ่งกลางขึ้นออกเฉียงเหนือ เมื่อปลูก 1 ปี
จะตัดส่วยครึ่งแรก กัดกิ่งกั้น ปล่อยพุ่มใหม่ให้ทำงาน
กับหลุมปลูกส่วยเพียง 1-2 ต้น เท่านั้น คือ ต้นที่ก้ำกึ่ง
ให้ครึ่ง อีกหนึ่งต้นสำรองไว้สำหรับครึ่งต่อไป
นอกนั้นให้ขุดพุ่มไปขายหรือไปปลูกที่อื่น

กึ่งตะวันออกเฉียงเหนือ : ปลูกไม้หลัก (ไม้สูง ไม้กลาง)
ปลูกห่างจากกลาง อย่างน้อย 50 ซม. ให้กลส่วยเป็น
พืชม ให้ความชุ่มชื้น บังแดด บัง 3 ต้นจะโตให้ดิน

กึ่งตะวันออก : ปลูกดอกไม้ ชอบแดดเช้า ปลูกเพื่อ
บุหรณแมลง ได้ความสดชื่น สดชื่นจาก จากดอกไม้

กึ่งตะวันออกเฉียงใต้ : ปลูกผักสวนครัว ชอบแดดเช้า
ปลูกใกล้ดอกไม้ช่วยบริหารแมลง เช่น ฟริก มะเขือ
ผัดต่างๆ ที่เป็นไม้พุ่มกัน ได้กินไว

กึ่งใต้ : ปลูกไม้หัวใต้ดิน กัดใต้ได้รับแดดบ่ายมาก
เอาไม้หัวใต้ดินไปปลูสดแดด ต้องการน้ำน้อย ช่วยคลุมดิน
ได้ไว เช่น ไม้ ผักกาด ข่า ขิง กระชาย ขึ้นเป็นไม้พุ่มกัน

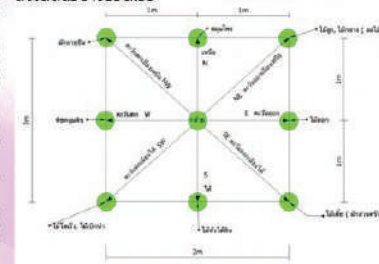
กึ่งตะวันตกเฉียงใต้ : ปลูกไม้พุ่มน้ำ กัดนี้รับแดดบ่าย
ขึ้น ๆ เอาไม้พุ่มกัน ได้ไว ต้องการน้ำน้อย หนึ่งปีโตกัน
เมื่อผ่าน 3 ปี สู้ไม้หลักทางกึ่งตะวันออกเฉียงเหนือไม่ได้อายุ
5-6 ปีก็ตาย ตัดแต่งทรงไม่ให้สูง ให้เก็บดอก
ยอดที่บ่าย กัดบ่ายกลายเป็นปุ๋ยให้หลุมช่วย เช่น แคน
มะรุบ มะลิ

วิธีปลูกต้นไม้ หลุมพอเพียง 9 ต้น ต่อ 1 หลุม
ขุดหลุมขนาด กว้าง 2 เมตร x ยาว 2 เมตร x ลึก 1 เมตร
แต่ละหลุมปลูกห่างกันระยะ 4 x 4 เมตร

1 ไร่ จะได้ 100 หลุม
แบ่งหลุมออกเป็น 3 ส่วน แต่ละส่วน แบ่งออกเป็น 3 อัน
(อันที่ 1 ใช้พวงข้าว อันที่ 2 โรยปุ๋ยคอก อันที่ 3 กลบดิน)
กำหนดเป็นวงกลมครึ่ง 3 ส่วน
กิ่งไว้ 1 เดือน ให้ดินยุบตัวจะปลูกได้ หากต้องการปลูกเลย
ให้เจาะรู ระยะห่างระหว่างหลุมละ 8 ร

ควรปลูกพุ่มไม้ล้อมหุ้มนพอเพียงไว้ด้วยเพราะราก
พุ่มไม้พุ่มจะ เป็นราก ให้ดินบวมตัวช่วยยึดดินให้คงรูป
เปรียบเสมือนเกราะทางธรรมชาติ เพราะรากพุ่มไม้จะช่วยเพิ่ม
ธาตุอาหารในดินและช่วยดูดซึมน้ำในดินไว้ แทนที่จะซึมหาย
ลงใต้ดินอย่างรวดเร็ว

กึ่งตะวันตก : ปลูกพืชมกุ่ม กัดนี้รับแดดบ่ายเย็นๆ ปลูกไม้
พุ่มกัน ไม้พุ่ม ไม้พุ่ม ชอบบั้งแดดให้กึ่งตะวันตก
เฉียงเหนือ กัดพุ่ม โตโตมากหลุมหลุมแทนพวงได้ เช่น ฮ้อย
เผือก พริกหวาน

กึ่งตะวันตกเฉียงเหนือ : ปลูกผักอายุยืน ผักพื้นบ้าน ที่ปลูก
ครั้งเดียวเก็บกินได้ตลอด มีคุณค่าทางอาหาร ทนทาน
เป็นยา เช่น ผักไชยา ชอบ ผักหวาน ถั่วลิสง ผักทอด เหลือง

กึ่งเหนือ : ปลูกสมุนไพร เช่น พริกขี้หนู มะกรูด ว่านหางจระเข้
ปลูกเป็นยา เป็นไม้พุ่มได้ กำลุ่ม เช่นขมิ้น ขมิ้นขาว

การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยกรมการพัฒนาชุมชน

สแกน QR Code

การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สู่แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน ปลูกผักสวนครัว
เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร
ระยะที่ ๒ สร้างวัฒนธรรมประจำครัวเรือน

สแกน QR Code

การน้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ ๙๐ วัน
ปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร รอบ ๒

สแกน QR Code

 สแกน QR Code

 ၁။ QR Code

  สแกน QR Code

คณะผู้จัดทำ

ชื่อหนังสือ

จัดทำโดย

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวนพิมพ์

ปฏิบัติการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

กันยายน ๒๕๖๗

๑,๐๐๐ เล่ม

ที่ปรึกษา

นายสยาม ศิริมงคล

นายวิฑูรย์ นวลนุกูล

นายชัยชัย แสงอินทร์

นายวรรงค์ แสงเมือง

นางทัศนีย์ ชัยคุณแสง

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกรม

เนื้อหา/เรียบเรียง

นางสาวนิภา ทองก้อน

นายรังสรรค์ หังสนาวิน

นายสุรศักดิ์ แผลงหล้า

นางสมพิศ ปูนจตุรัส

นายอาทร วีระเศรษฐกุล

นางสาวอรรวรรณ เพียรราษฎร์

นางสาวยิเรศ อังกุลดี

นางสาวปริศรา อ๋ามาลี

ผู้อำนวยการสำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาชุมชน

ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

เจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษาชำนาญงาน

ข้อมูล/ภาพประกอบ

ศิลปกรรม

ควบคุมการผลิต

ผู้ดำเนินการพิมพ์

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ/จังหวัด ๗๖ จังหวัด

นางสาวเชนนิสา เพื่องวงศ์

นายสุปรีย์ ณ นคร

ห้างหุ้นส่วนจำกัด สำนักพิมพ์ต้นฉบับ (๒๐๑๘)

๘ ซอยวัดบัวขวัญ ๑๘ ถนนงามวงศ์วาน ๒๓

ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

โทรศัพท์ ๐๘ ๙๑๕๔ ๗๗๓๓

บริษัท พิมพ์ดี จำกัด นิคมอุตสาหกรรมสินสาคร

พิมพ์ที่

กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๖๑๐๖ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๒-๑๓

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย